Jack London
Sandwichøerne

Jack London

Sandwich-øerne

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Jack London: *Sandwichøerne* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Jack London: *Sandwichøerne* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Stolthedens hus

Percival Ford tænkte med undren på, hvorfor han var kommet. Han dansede ikke. Han brød sig ikke synderligt om officerer. Alligevel kendte han dem alle, som gled og drejede sig der på kystens brede *lanai*, officererne i deres nystivede hvide uniformer, civilisterne i sort og hvidt og kvinderne med blottede skuldre og arme. Efter to års ophold i Honolulu skulle det tyvende afgå til sin nye garnison i Alaska, og Percival Ford kunne, som en af øernes store mænd, ikke andet end kende officererne og deres damer.

Men mellem at kende og at synes om var der et stort skridt. Officersdamerne skræmte ham en smule. De var i væsen ganske forskellige fra de kvinder, han syntes bedst om – de ældre damer, pebermøerne og de bebrillede unge piger, og de meget alvorlige damer af alle aldre, som han traf i kirkelige, boglige og pædagogiske komitéer, og som ydmygt søgte ham for at bede om bidrag og råd.

Han beherskede disse kvinder ved sin overlegne ånd, sin store rigdom og den høje plads, som han indtog i Hawaiis børsadel. Og han var ikke i mindste måde bange for dem. Kønnet hos dem var ikke påtrængende. Ja, det var netop sagen. Der var hos dem noget andet eller mere end livets selvbevidste plumphed. Han var kræsen; det indrømmede han for sig selv; og disse officersdamer, med deres nøgne skuldre og bare arme, deres ligefremme blik, deres livskraft og udfordrende kvindelighed, generede hans følsomhed.

Heller ikke kom han bedre ud af det med officererne, som tog sig livet let, drak og røg og bandede sig gennem verden og hævdede kødets iboende plumphed lige så skamløst som deres kvinder. Han var altid ilde tilpas i officerernes selskab. De lod heller ikke til at være vel tilpas. Og han havde altid en følelse af, at de lo i skægget ad ham eller havde ondt af ham eller fandt sig i ham og desuden syntes de ved deres blotte sammenhold at fremhæve en mangel hos ham, at henlede opmærksomheden på det hos dem, som han ikke besad, og som han takkede Gud for, at han ikke besad. Puh ha! De lignede deres damer!

I virkeligheden var Percival Ford lige så lidt en damernes mand, som han var en mandfolkenes mand. Et blik på ham viste én grunden. Han havde en god konstitution, kendte ikke noget nærmere til sygdom, ja ikke engang til små utilpasseligheder; men han savnede livskraft. Hans organisme var negativ. Intet blod med gæringsstof i kunne have næret og formet det lange, smalle ansigt, de tynde læber, magre kinder og de små, skarpe øjne. Det stråtagsagtige hår, støvfarvet, stridt og tyndt, talte om den karrige jordbund, ligesom næsen, der var tynd, fint modelleret, og som ganske svagt mindede om et næb. Hans tynde blod havde nægtet ham meget af livet og kun tilladt ham at gå til yderlighed i én henseende, nemlig i retsindighed. Han spekulerede og pinte sig selv over den rigtige opførsel, og at handle retfærdigt var lige så nødvendigt for hans natur som at elske og blive elsket var nødvendigt for ringere skabninger.

Han sad under johannesbrødtræerne mellem *lanai*'en og stranden. Hans øjne flakkede hen over de dansende, og han

vendte hovedet bort og stirrede ud mod søen over den blødt lydende brænding til Sydkorset, der glødede lavt i synskredsen.

Han følte sig irriteret over kvindernes bare skuldre og arme. Hvis han havde en datter, ville han aldrig tillade det, aldrig. Men denne hypotese var en ren og skær abstraktion. Tankeprocessen var ikke blevet ledsaget af noget indre billede af den datter. Han så ikke nogen datter med arme og skuldre for sig. I stedet for smilede han over den fjerne mulighed for et ægteskab. Han var femogtredive, og da han aldrig havde haft nogen personlig erfaring i kærlighedssager, betragtede han det ikke som mytisk, men som dyrisk. Enhver kunne gifte sig. De japanske og kinesiske kulier, som arbejdede på sukkerplantagerne og rismarkerne, giftede sig. De giftede sig ufravigeligt ved den først givne lejlighed. Det var, fordi de stod så lavt på livets stige. Der var ikke andet for dem at gøre. De var ligesom officererne og deres kvinder. Men for ham var der andre og højere ting til. Han var forskellig fra dem – fra dem alle sammen. Han var stolt af, hvordan han tilfældigvis var. Han var ikke udsprunget af noget sølle kærlighedsægteskab. Han var udsprunget af en ophøjet pligtfølelse og hengivenhed for en sag. Hans fader havde ikke giftet sig af kærlighed. Kærlighed var en galskab, som aldrig havde generet Isaac Ford. Da han adlød kaldelsen om at gå ud til hedningerne med livets budskab, havde han ingen tanke og intet ønske om at gifte sig. I så henseende var de éns, hans fader og han. Men missionsselskabets bestyrelse var økonomisk. Med yankee'ers sparsommelighed vejede og målte den og kom til den afgørelse, at gifte missionærer var mindre bekostelige pr. hoved og dertil mere virksomme. Altså gav bestyrelsen Isaac Ford ordre til at

gifte sig. Endvidere forsynede den ham med en hustru, også en ivrig sjæl uden tanke om ægteskab og kun opsat på at gøre Herrens gerning blandt hedningene. De så hinanden første gang i Boston. Bestyrelsen bragte dem sammen, ordnede alt, og da ugen var omme, blev de gift og ekspederet af sted på den lange rejse rundt om Kap Horn.

Percival Ford var stolt af at være oprundet af en sådan forbindelse. Han var højbåren, og han anså sig selv for en åndelig aristokrat. Og han var stolt af sin fader. Det var en lidenskab hos ham. Isaac Fords ranke, strenge skikkelse havde indbrændt sig i hans stolthed. På hans skrivebord stod et miniaturebillede af denne Herrens kæmper, i hans sovekammer hang Isaac Fords portræt, malet på den tid, da han havde tjent riget som premierminister. Ikke at Isaac Ford havde attrået høj stilling og verdslig rigdom, men som premierminister og senere som bankier havde han ydet missionssagen større tjenester. Den tyske flok og den engelske flok og alle de andre af handelsstanden havde hånet Isaac Ford som en sjælefrelsende kræmmer; men han, hans søn, vidste noget andet. Da de indfødte brat slap løs fra deres feudalsystem og ikke havde noget begreb om naturen og betydningen af landejendomsbesiddelse og derfor lod deres store marker smutte sig bort imellem fingrene, var det Isaac Ford, som var trådt imellem handelsflokken og dens bytte og havde taget store, fede ejendomme i besiddelse. Det var såmænd intet under, at handelsflokken ikke elskede hans minde. Men han havde aldrig betragtet sin kolossale rigdom som sin egen. Han havde anset sig for Guds husholder. For sine indtægter havde han bygget skoler og hospitaler og kirker. Det var jo heller ikke

hans skyld, at sukkeret, efter de sløje tider, havde givet fyrretyve procent; at den bank, han havde grundlagt, havde haft held med sig og fået koncession på en jernbane; og at, blandt andet, halvtreds tusind tønder græsland på Oahu, som han havde købt for en dollar pr. tønde land, nu gav otte tons sukker pr. tønde land hvert halvandet år – nej, når sandheden skulle siges, var Isaac Ford en helteskikkelse og fortjente, i Percival Fords private tanker, at stå ved siden af Kamehameha I.s statue foran domhuset. Isaac Ford var død, men han, hans søn, fortsatte det gode værk mindst lige så ubøjeligt, om end ikke så myndigt.

Han vendte blikket tilbage til *lanai*'en. Hvad forskel var der, spurgte han sig selv, mellem de skamløse *hula*-danse med høbælter og hans egen races kvinders nedringede baller? Var der nogen væsensforskel? Eller var det kun et gradsspørgsmål?

Mens han grublede over dette problem, lagde en hånd sig på hans skulder.

"Halløj, Ford, hvad bestiller De her? Er det her ikke lidt for gemytligt?"

"Jeg søger at være mild i min dom, dr. Kennedy, selv mens jeg ser til," svarede Percival Ford alvorligt "vil De ikke tage plads?"

Dr. Kennedy tog plads og klappede lydeligt i hænderne. En hvidklædt japansk tjener trådte hurtigt til.

Kennedy bestilte sodavand og whisky; så vendte han sig til den anden og sagde:

"Jeg byder naturligvis ikke Dem noget."

"Men jeg vil også nyde noget," sagde Ford bestemt. Doktorens øjne viste hans overraskelse, og tjeneren ventede. "Tjener, vil De bringe mig en lemonade."

Doktoren lo hjerteligt, som om det var en vittighed, der var gået ud over ham, og så hen på musikanterne under *hau*-træet.

"Hvad, det er jo Oloha-orkestret," sagde han. "Jeg troede, at de optrådte på Hawaii-hotellet tirsdag aften. Så har der formodentlig været spektakler."

Hans øjne standsede et øjeblik og dvælede ved én, der spillede guitar og sang en hawaiisk sang til akkompagnementet af alle de øvrige instrumenter. Hans ansigt blev alvorligt, mens han betragtede den syngende, og det var stadig alvorligt, mens han vendte det mod sin kammerat.

"Hør nu, Ford, er det ikke på tide, at De lader Joe Garland være i fred? Jeg hører, at De har modsat Dem, at forfremmelseskomitéen tænker på at sende ham til Amerika i anledning af dette bølgebryder-forslag, og jeg har ønsket at tale til Dem om det. Jeg skulle have troet, at De ville være glad ved at få ham ud af landet. Det ville være en smuk måde at ende Deres forfølgelse af ham på."

"Forfølgelse?" Percival Fords øjenbryn løftede sig spørgende.

"Kald det med hvilket navn De vil," vedblev Kennedy. "De har jaget det stakkels bæst i mange år. Det er ikke hans skyld. Det vil selv De indrømme."

"Ikke hans skyld?" Percival Fords tynde læber trak sig et øjeblik stramt sammen. "Joe Garland er udskejende og doven. Han har altid været et udskud, et ryggesløst menneske."

"Men det er ingen grund til, at De skulle blive ved at være ham på nakken, som De er. Jeg har holdt øje med Dem lige fra begyndelsen. Det første, De gjorde, da de kom tilbage fra universitetet og fandt ham arbejdende på plantagen som ekstra

luna, var at fyre ham – De med Deres millioner og han med sine tresindstyve dollars om måneden."

"Ikke det første," sagde Percival Ford i en dommertone, som han plejede at anvende ved komitémøder. "Jeg advarede ham. Bestyreren sagde, at han var en duelig *luna*. Jeg havde intet at indvende mod ham i den retning. Det var, hvad han gjorde udenfor arbejdstiden. Han nedrev mit værk hurtigere, end jeg kunne bygge det op. Hvad nytte til var søndagsskolerne, aftenskolerne og syundervisningen, når Joe Garland kom om aftenen med sin forbistrede og evindelige klimpren på guitar og *ukulele*, sine stærke drikke og sin *hula*-dans? Efter at jeg havde advaret ham, traf jeg ham – jeg glemmer det aldrig – traf jeg ham nede ved hytterne. Det var aften. Jeg kunne høre *hula*-sangene, før end jeg så scenen. Og da jeg fik øje på den, så jeg pigerne, skamløse i måneskinnet og dansende – de piger, som jeg havde arbejdet med for at lære dem et rent levned og en ordentlig opførsel. Og der var tre piger, kan jeg huske, som lige var udgået fra missionsskolen! Naturligvis afskedigede jeg Joe Garland. Jeg ved, at det gik lige sådan på Hilo. Folk sagde, at jeg overskred min kompetence, da jeg overtalte Mason og Fitch til at afskedige ham. Men det var missionærerne, som bad mig om at gøre det. Han ødelagde deres arbejde ved sit dadelværdige eksempel."

"Senere, da han fik en ansættelse ved jernbanen, Deres jernbane, fik han sin afsked uden grund," sagde Kennedy udfordrende.

"På ingen måde," var det hurtige svar. "Jeg tog ham ind i mit privatkontor og talte med ham en halv time."

"De gav ham afsked for uduelighed?"

"For umoralsk levemåde, om De behager."

Dr. Kennedy lo med en skærende lyd. "Hvem fanden har gjort Dem til både dommer og jury? At De er ejendomsbesidder, giver det Dem herredømme over de menneskers udødelige sjæle, som arbejder for Dem? Jeg har været Deres læge. Skal jeg derfor i morgen vente Deres ukas om, at jeg har at give afkald på min sodavand og whisky eller Deres beskyttelse? Pyh! Ford, De tager livet alt for alvorligt. Desuden, den gang Joe kom i forlegenhed for det smugleri (da var han ikke i Deres tjeneste) og han sendte bud til Dem og bad Dem betale mulkten for ham, da De lod ham afsone sit halve års strafarbejde på revet. Glem ikke, at De lod Joe Garland i stikken den gang. De lod ham falde, og han faldt hårdt; og alligevel husker jeg den første dag, De kom i skolen – vi var pensionærer og De kun en skolesøgende discipel – da skulle De indvies. Tre dukkerter i svømmebassinet – De husker nok, det var den regelmæssige dosis, hver ny dreng fik. Men De gøs tilbage. De sagde, at De ikke kunne svømme. De var bange, hysterisk –"

"Ja, jeg husker det nok," sagde Percival Ford langsomt. "Jeg var bange. Og det var løgn, for jeg kunne svømme … og jeg var bange."

"Og husker De, hvem der sloges for Dem? Hvem der løj for Dem værre end De selv kunne lyve og bandede på, at han vidste, at De ikke kunne svømme? Hvem der sprang i bassinet og hjalp Dem op efter den første dukkert og til gengæld næsten blev druknet af de andre drenge, der imens havde opdaget, at De *kunne* svømme?"

"Naturligvis ved jeg det," svarede den anden koldt. "Men en ædel handling som dreng undskylder ikke en hel livstids

urigtigt liv."

"Han har aldrig gjort Dem noget ondt – personligt og direkte, mener jeg?"

"Nej," var Percival Fords svar. "Det er det, der gør min stilling uangribelig. Jeg har ikke noget personligt had til ham. Han er slet, det er det hele. Hans liv er slet –"

"Hvad der betyder det samme som, at han ikke er enig med Dem om den måde, hvorpå livet bør leves," afbrød doktoren.

"Det må De gerne kalde det. Det er ligegyldigt. Han er en dagdriver –"

"Det har han også grund til," kom afbrydelsen, "i betragtning af alle de arbejder, som De har smidt ham ud af."

"Han er umoralsk –"

"Å, hold nu op, Ford. Lad være med altid at tygge drøv på det. De er af ren amerikansk race. Joe Garland er halv kanaka. Deres blod er tyndt. Hans er varmt. Livet er et for Dem og noget andet for ham. Han ler og synger og danser gennem livet, elskværdig, uselvisk, barnlig, alle menneskers ven. De går igennem livet som en vandrende bønnemaskine uden at være ven med andre end de retfærdige, og de retfærdige er dem, som er enige med Dem om, hvad der er rigtigt. Og når alt kommer til alt, hvad skal man så sige til det? De lever som en eneboer. Joe Garland lever som en lystig fyr. Hvem får det meste ud af livet? Vi får vor betaling for at leve, ved De nok. Når lønnen er for ringe, opgiver vi arbejdet, og det er grunden til alle fornuftige selvmord, tro De mig. Joe Garland ville sulte ihjel af den løn, De får af livet. Han er skabt anderledes, forstår De. På samme måde ville De sulte af hans løn, som er sang og elskov –"

"Lystenhed, om De vil undskylde," var afbrydelsen.

Dr. Kennedy smilede.

"Elskov er for Dem et ord på seks bogstaver og en betydning, som De har taget fra et leksikon. Men elskov, virkelig elskov, dugfrisk og bankende øm, kender De ikke. Når Gud har skabt Dem og mig, og mænd og kvinder, så kan De tro mig, at han også har skabt elskov. Men for at komme tilbage til, hvad vi talte om – det er på tide, at De holder op med at forfølge Joe Garland. Det er Dem ikke værdigt, og det er kujonagtigt. Hvad De har at gøre, er at strække hånden ud og række ham den."

"Hvorfor jeg mere end De?" spurgte den anden. "Hvorfor giver De ham ikke en håndsrækning?"

"Det har jeg også gjort. Jeg giver ham en håndsrækning for øjeblikket. Jeg forsøger at få Dem til at lade være at nedslå forfremmelses-komitéens forslag om at sende ham bort. Jeg skaffede ham pladsen på Hilo hos Mason og Fitch. Jeg har skaffet ham en halv snes pladser, og De har drevet ham ud af hver eneste en. Men det er nu lige meget. Der er én ting, De ikke må glemme – en lille smule åbenhjertighed kan ikke skade Dem – det er ikke rigtigt at lade Joe Garland bøde for en andens fejl; og De ved, at De mindst af alle er den, der bør gøre det. Det ser ikke godt ud, menneske. Det er ligefrem usømmeligt."

"Nu kan jeg ikke følge med," svarede Percival Ford. "De er oppe i den blå luft med en eller anden mærkværdig videnskabelig teori om arvelighed og personlig uansvarlighed. Men hvordan nogen teori kan gøre Joe Garland uansvarlig for hans urigtige handlinger, og på samme tid gøre mig ansvarlig for dem – mere ansvarlig end nogen anden, Joe Garland selv iberegnet – det overgår min forstand."

"Det er formodentlig en finfølelsessag eller en smagssag, som hindrer Dem i at forstå mig," vrissede dr. Kennedy. "Det er meget godt for samfundets skyld at ignorere visse ting i tavshed, men De gør mere end at ignorere dem i tavshed."

"Må jeg spørge, hvad det er, jeg ignorerer i tavshed?"

Dr. Kennedy var vred. En mørkere rødme, end hans sædvanlige sodavand og whisky kunne fremkalde, overgød hans ansigt, da han svarede:

"Deres faders søn."

"Hvad mener De med det?"

"For fanden, menneske, De kan da ikke forlange, at jeg skal tale tydeligere end som så. Men hvis De vil have det, godt – Isaac Fords søn – Joe Garland – Deres broder."

Percival Ford sad roligt, med et ærgerligt og forfærdet udtryk i ansigtet. Kennedy betragtede ham nysgerrigt, og mens minutterne langsomt gled hen, blev han forlegen og forskrækket.

"Gud bevares!" udbrød han til sidst. "Det er da vel ikke Deres alvor, at De ikke vidste det!"

Som svar blev Percival Fords kinder langsomt grå.

"Det er en uhyggelig spøg," sagde han; "en uhyggelig spøg."

Doktoren havde fået magten over sig selv.

"Alle mennesker ved det," sagde han. "Jeg troede, at De vidste det. Men da De ikke har vidst det, er det på tide, at De får det at vide, og det glæder mig at have fået lejlighed til at klare Deres begreber. Joe Garland og De er brødre – halvbrødre."

"Det er løgn," udbrød Ford. "De mener det ikke. Joe Garlands moder var Eliza Kunilio." (Dr. Kennedy nikkede.) "Jeg kan godt huske hende, med hendes andedam og *taro*-have. Hans fader

var Joseph Garland, havnesjoveren." (Dr. Kennedy rystede på hovedet.) "Det er ikke mere end et par år siden, at han døde. Han plejede at drikke sig fuld. Dér har vi, hvor Joe har fået sin tilbøjelighed til udskejelser fra. Det er arveligheden."

"Og ingen har fortalt Dem det," sagde Kennedy forundret efter en pause.

"Dr. Kennedy, De har sagt noget frygteligt, som jeg ikke kan lade passere. Enten må De bevise det. Eller ..."

"Beviset kan De selv finde. Vend Dem om og se på ham. Nu har De ham i profil. Se på hans næse. Det er Isaac Fords. Deres er en tynd udgave af den. Det var rigtigt. Se på ham. Linjerne er fyldigere, men de er der alle sammen."

Percival Ford betragtede den halvblods kanaka, som spillede henne under *hau*-træet, og det forekom ham, som om han i en eller anden belysning stirrede på et genfærd af sig selv. Træk efter træk trådte nu frem med umiskendelig lighed. Eller rettere sagt, det var ham selv, som var et genfærd af den anden sværmusklede og pragtfuldt byggede mand. Og hans træk og den anden mands træk mindede alle om Isaac Ford. Og ingen havde sagt ham det. Hver linje i Isaac Fords ansigt kendte han. Miniaturer, portrætter og fotografier af hans fader mønstredes i hans tankegang, og hist og her opdagede han atter og atter i ansigtet foran sig ligheder og svage antydninger af ensartethed. Det var Djævelens gerning, som kunne genfremkalde Isaac Fords strenge træk i det slappe og vellystige ansigt foran ham. En gang vendte manden sig, og som i et lynglimt forekom det Percival Ford, at han så sin afdøde fader se på sig ud af Joe Garlands ansigt.

"Det har slet intet at betyde," hørte han svagt dr. Kennedy sige. "De var alle sammen rodet sammen i gamle dage. Det ved De. Det har De set hele Deres liv. Matroser giftede sig med dronninger og avlede prinsesser og så videre. Det var det sædvanlige her på øerne."

"Men ikke for min faders vedkommende," afbrød Percival Ford.

"De ser det selv." Kennedy trak på skuldrene. "Kosmisk saft og livsrøg. Gamle Isaac Ford var en puritaner og så fremdeles, og jeg ved, at det er ikke til at forklare, mindst af alt for ham selv. Han forstod det lige så lidt, som De gør. Livsrøg, det er det hele. Og glem ikke én ting, Ford. Der var et stænk uroligt blod i Isaac Ford, og Joe Garland arvede det – det alt sammen, livsrøg og kosmisk saft; hvorimod De arvede alt gamle Isaacs asketiske blod. Og netop fordi Deres blod er koldt og ordentligt og holdt i tømme, er det ingen grund til, at De skulle rynke panden af Joe Garland. Når Joe Garland ødelægger det arbejde, De gør, så husk på, at det er blot gamle Isaac Ford for begge parters vedkommende, der ødelægger med den ene hånd, hvad han gør med den anden. Lad os sige, at De er Isaac Fords højre hånd; Joe Garland er hans venstre."

Percival Ford svarede ikke, og i tavshed tømte dr. Kennedy sin sodavand og whisky, som han havde glemt. Udenfor haven tudede et automobil bydende.

"Dér er min vogn," sagde dr. Kennedy og rejste sig – "jeg må af sted. Det gør mig ondt, at jeg har gjort Dem forskrækket, og på samme tid er jeg glad ved det. Men én ting skal De vide, Isaac Fords stænk uroligt blod var overmåde lille, og Joe Garland har fået det alt sammen. Og én ting til. Hvis Deres

faders venstre hånd forarger Dem, skal De ikke hugge den af. Desuden er Joe en flink fyr. Rent ud sagt, hvis jeg skulle vælge mellem Dem og ham til at leve sammen med på en øde ø, så valgte jeg Joe."

Små barbenede børn løb omkring ham på græsset og legede; men Percival Ford så dem ikke. Han stirrede stadig på sangeren under *hau*-træet. Han skiftede endog stilling en gang for at komme nærmere. Kontoristen fra kysthotellet gik forbi, hinkende af alderdom og slæbende på sine genstridige fødder. Han havde boet på øerne i fyrre år. Percival Ford vinkede ad ham, og kontoristen trådte ærbødigt nærmere, undrende sig over, at Percival Ford tog notits af ham.

"John," sagde Ford, "jeg vil gerne have en oplysning hos Dem. Vil De ikke tage plads?"

Kontoristen satte sig kejtet, lamslået over den uventede ære. Han blinkede ad den anden og mumlede: "Jo, mange tak."

"John, hvem er Joe Garland?"

Kontoristen stirrede på ham, blinkede, rømmede sig og sagde ingenting.

"Tal ud," kommanderede Percival Ford. "Hvem er han?"

"De laver sjov med mig," lykkedes det den anden at få frem.

"Jeg talte alvorligt til Dem."

Kontoristen veg tilbage for ham.

"Det er da vel ikke Deres alvor, at De ikke ved det?" spurgte han, og hans spørgsmål var i og for sig svaret.

"Jeg ønsker at vide det."

"Jamen han er jo –" John brød af og så sig hjælpeløst om. "Gør De ikke bedst i at spørge en anden? Alle mennesker troede, at De vidste det. Vi har altid troet …"

"Nå, tal ud."

"Vi har altid troet, at det var derfor, De langede ud efter ham."

Fotografier og billeder af Isaac Ford flokkedes gennem hans søns hjerne, og gengangere af Isaac Ford syntes at opfylde luften omkring ham. "Jeg siger Dem god nat," kunne han høre kontoristen sige, og han så ham hinke bort.

"John," kaldte han kort.

John kom tilbage og blev stående tæt ved ham, idet han blinkede og nervøst slikkede sig om læberne.

"De har jo endnu ikke sagt mig det."

"Nå – om Joe Garland?"

"Ja, om Joe Garland. Hvem er han?"

"Han er Deres broder, om jeg tør tage mig den frihed at sige det."

"Tak, John. God nat."

"Og De vidste det ikke?" spurgte den gamle mand, der ikke havde noget imod at tøve, nu da det kritiske punkt var overstået.

"Tak, John. God nat," var svaret.

"Ja vel, mange tak. Jeg tror, vi får regn. God nat."

Ned fra en klar himmel, kun fuld af stjerner og måneskin, faldt en regn så fin og tynd, at den mindede om en dampsky. Ingen brød sig om den; børnene fortsatte deres leg, mens de løb med bare ben i græsset og hoppede rundt i sandet; og få minutter efter var den ophørt. Mod sydøst hævede Diamantpynten som en sort, skarpttegnet plet sin kratersilhuet op mod stjernerne. Søvnigt og med mellemrum slyngede brændingen sit skumsprøjt over sandet og op mod græsset, og

langt ude kunne man se svømmende som sorte pletter i månelyset. Sangernes stemmer, som sang en vals, døde hen; og i stilheden, inde under træerne, lød en kvindelatter, som var et elskovsskrig. Den fik Percival Ford til at fare sammen og mindede ham om dr. Kennedys ord. Nede ved udriggerkanoerne, der lå trukket op på sandet, så han mænd og kvinder, kanakaer, der hvilede sig i smægtende stillinger, ligesom lotusspisere, kvinderne i hvide *holoku*'er; og mod en sådan *holoku* så han det mørke hoved af kanoens styrmand hvile sig på kvindens skulder. Længere nede, hvor sandstrimlen blev bredere ved indløbet til lagunen, så han en mand og en kvinde spadsere side om side. Da de kom nærmere til den oplyste lanai, så han kvindens hånd gå ned til hendes midje og fjerne en omslyngende arm. Idet de gik forbi ham, nikkede Percival Ford til en kaptajn, han kendte, og til en majors datter. Livsrøg, det var det, det var, et omfattende udtryk. Og atter lød under det mørke johannesbrødtræ en kvindelatter, som var et elskovsskrig; og forbi hans stol, på vejen til sengen, blev en barbenet unge ført af en skændende japansk barnepige. Sangernes stemmer brød blidt og smeltende ud i en hawaiisk kærlighedssang, og officerer og damer, med armene om hinandens liv, gled og hvirvlede sig rundt på *lanai*'en; og atter lo kvinden inde under johannesbrødtræerne.

Og Percival Ford følte kun mishag ved det alt sammen. Han blev irriteret over kvindens elskovslatter, over styrmanden, der lænede sit hoved til den hvide *holoku*, over parrene, der spadserede på stranden, over de dansende officerer og damer, og over sangernes stemmer, der sang om kærlighed, og hans broder, der sang iblandt dem dernede under *hau*-træet. Navnlig

den kvinde, der lo, irriterede ham. Der vaktes en mærkelig tankegang. Han var Isaac Fords søn, og hvad der var hændt Isaac Ford, kunne også hænde ham. Han følte i sine kinder den svage varme af en rødmen ved tanken og mærkede en skarp skamfølelse. Han forfærdedes over, hvad der var i hans blod. Det var ligesom pludselig at få at vide, at hans fader havde været spedalsk, og han i sit eget blod måske bar på denne frygtelige sygdoms smitte. Isaac Ford, den strenge Herrens kæmper – den gamle hykler! Hvad forskel var der på ham og den første den bedste sjover? Det stolthedens hus, som Percival Ford havde opbygget, styrtede nu sammen over hovedet på ham.

Timerne gik, officersmenneskene lo og dansede, det indfødte orkester spillede, og Percival Ford kæmpede med det pludselige og overvældende problem, der var blevet ham påtvunget. Han bad i stilhed, med albuen støttet på bordet og hovedet lænet til hånden, så at han ganske så ud som en træt tilskuer. Mellem dansene kom officererne og deres damer og civilisterne flagrende hen til ham og pludrede konventionelt, og når de gik tilbage til *lanai*'en genoptog han sin kamp, hvor han havde sluppet den.

Han begyndte at flikke sit knuste gudebillede af Isaac Ford sammen, og til at lappe det benyttede han en snedig og indviklet logik. Den var af den slags, der sammensættes i egoisters hjernelaboratorier, og den gjorde sin nytte. Det var uomtvisteligt, at hans fader havde været skabt af et finere stof end hans omgivelser; men alligevel havde gamle Isaac kun været i færd med at skabes, mens han selv, Percival Ford, var færdigskabt. Som bevis gav han sin fader oprejsning og

ophøjede på samme tid sig selv. Hans magre lille jeg voksede til kolossale forhold. Han var stor nok til at tilgive. Han glødede af stolthed ved tanken om det. Isaac Ford havde været stor, men han selv var større, for han kunne tilgive Isaac Ford og endda gengive ham hans hellige plads i sin erindring, skønt pladsen ikke var slet så hellig, som den havde været. Han bifaldt også, at Isaac Ford havde ignoreret resultatet af sit eneste fejltrin. Godt, han ville også ignorere det.

Ballet var til ende. Orkestret havde sluttet *Aloha Oe* og gjorde sig færdige til at gå hjem. Percival Ford klappede i hænderne ad den japanske opvarter.

"Sig til den mand, at jeg vil tale med ham," sagde han og pegede på Joe Garland. "Sig til ham, at han skal komme herhen, nu straks."

Joe Garland nærmede sig og standsede ærbødigt i flere skridts afstand, mens han nervøst pillede ved guitaren, som han endnu holdt i hånden. Den anden bad ham ikke om at sætte sig

"Du er min broder," sagde han.

"Ja, det ved alle mennesker," lød svaret i en forundret tone.

"Ja, det kan jeg høre," sagde Percival Ford tørt. "Men jeg har ikke vidst det førend i aften."

Halvbroderen ventede ilde tilpas i den påfølgende tavshed, medens Percival Ford koldblodigt overvejede, hvad han nu skulle sige

"Kan du huske den første dag, jeg var i skole, og drengene gav mig en dukkert?" sagde han. "Hvorfor tog du mit parti?"

Halvbroderen smilede undseligt.

"Fordi du vidste det?"

"Ja, det var grunden."

"Men jeg vidste det ikke," sagde Percival Ford på den samme tørre måde.

"Nej," sagde den anden.

Igen blev der tavshed. Opvarterne begyndte at slukke lysene på *lanai*'en.

"Nu ... ved du det," sagde halvbroderen jævnt hen.

Percival Ford rynkede panden. Så betragtede han den anden med tankefuldt blik.

"Hvad vil du have for at forlade øerne og aldrig komme tilbage?" spurgte han.

"Og aldrig komme tilbage?" stammede Joe Garland. "Det er det eneste land, jeg kender. Andre lande er kolde. Jeg kender ikke andre lande. Jeg har mange venner her. I andre lande ville der ikke være én stemme, som ville sige: *Aloha*, Joe, min ven."

"Jeg sagde: Aldrig komme tilbage," gentog Percival Ford. "*Alameda* afgår til San Francisco i morgen."

Joe Garland var forvirret.

"Men hvorfor?" spurgte han. "Nu ved du, at vi er brødre."

"Det er grunden," var svaret. "Som du selv sagde, alle mennesker ved det. Jeg skal betale dig godt for det."

Al kejtethed og forlegenhed forsvandt fra Joe Garland. Al uensartethed i fødsel og samfundsstilling var fjernet og vendt op og ned på.

"Du ønsker, at jeg skal rejse?" spurgte han.

"Jeg ønsker, at du skal rejse og aldrig komme tilbage," svarede Percival Ford.

Og i det øjeblik blev det givet ham som i et kort lynglimt at se broderen hæve sig over ham som et bjerg og føle sig selv

skrumpe sammen og svinde ind til mikroskopisk ubetydelighed. Men det er ikke godt for et menneske at se sig selv i den rette størrelse, heller ikke kan nogen ret længe se sig selv således og forblive i live; og det var kun et eneste øjeblik, at Percival Ford så sig selv og sin broder i det rette perspektiv. I næste sekund beherskedes han atter af sit magre og umættelige jeg.

"Som sagt, jeg skal holde dig skadesløs for det. Du skal ikke komme til at lide noget ved det. Jeg skal betale dig godt."

"Ja, det er godt," sagde Joe Garland. "Så skal jeg rejse."

Han drejede sig for at gå.

"Joe," kaldte den anden. "Du kan henvende dig til min sagfører i morgen tidligt. Fem hundrede på hånden og to hundrede om måneden, så længe du bliver borte."

"Det er meget venligt af dig," svarede Joe Garland blidt. "Det er alt for venligt. Og i hvert fald tror jeg ikke, at jeg trænger til dine penge. Jeg rejser i morgen med *Alameda*."

Han gik sin vej uden at sige farvel.

Percival Ford klappede i hænderne.

"Tjener," sagde han til japaneren, "en lemonade."

Og over lemonaden smilede han længe og tilfreds hen for sig.

Koolau den spedalske

"Fordi vi er syge, tager de vor frihed fra os. Vi har adlydt loven. Vi har intet ondt gjort. Og alligevel vil de sætte os i fængsel. Molokai er et fængsel. Det ved I. Niuli dér, hans søster blev sendt til Molokai for syv år siden. Han har ikke set hende siden. Han får hende heller aldrig at se mere. Hun må blive dér, indtil hun dør. Det er ikke hendes vilje. Det er ikke Niulis vilje. Det er de hvide mænds vilje, som behersker landet. Og hvem er de, disse hvide mænd?"

"Vi ved det. Vi har hørt det af vore fædre og vore fædres fædre. De kom som lam og talte blidt. Vel havde de grund til at tale blidt, for vi var mange og stærke, og alle øerne var vore. Som sagt, de talte blidt. Der var to slags af dem. Den ene slags bad om vor tilladelse, vor nådige tilladelse, til at prædike Guds ord for os. Den anden slags bad om vor tilladelse, vor nådige tilladelse, til at handle med os. Det var begyndelsen. Nu til dags er alle øerne deres, al jorden, alt kvæget – alting er deres. De, som prædikede Guds ord, og de, som prædikede rommens ord, er trådt sammen og blevet store høvdinge. De bor som konger i huse med mange værelser og har en mængde tjenere til at sørge for sig. De, som intet havde, har nu alting, og hvis I eller jeg eller nogen kanaka er sulten, ler de hånligt og siger: 'Ja, hvorfor arbejder I ikke? Der er jo plantagerne'."

Koolau tav. Han hævede den ene hånd og med forkrøblede og fordrejede fingre løftede han den røde hibiscus-guirlande, som kronede hans sorte hår. Måneskinnet kastede sit sølvlys over scenen. Det var en fredens nat, skønt de, der sad omkring ham

og lyttede til hans ord, ganske så ud, som kom de lige fra en krig. Deres fjæs var dyriske. Her gabede et tomt rum i et ansigt, hvor der skulle have været en næse, og dér så man en armstump, hvor en hånd var rådnet bort. De var mænd og kvinder udenfor samfundet, alle tredive, for Dyrets mærke var blevet sat på dem.

De sad smykket med blomsterguirlander i den duftende, lyse nat, og deres læber udsendte underlige lyde, og deres struber hvæsede bifald til Koolaus tale. De var væsener, som engang havde været mænd og kvinder. Men de var ikke længere mænd og kvinder. De var uhyrer – i åsyn og skikkelse groteske karikaturer af alt menneskeligt. De var frygteligt lemlæstede og fordrejede og så ud som skabninger, der i tusinder af år var blevet pint i Helvede. Deres hænder – når de havde hænder – var ligesom furiekløer. Deres ansigter var vanskabte fejltagelser, knuste og kvæstede af en eller anden sindssyg gud, der havde leget med livets maskineri. Hist og her var der ansigtstræk, som den sindssyge gud havde tværet halvvejs ud, og én kvinde græd hede tårer ud af to rædselsfulde huler, hvor hendes øjne engang havde været. Nogle havde smerter og stønnede i brystet. Andre hostede, så det lød, som når et stykke tøj rives over. To var idioter og lignede nærmest store vanskabte aber, så at selv en abe var en engel i sammenligning. De skar ansigter og pludrede i måneskinnet under kranse af nedhængende, gyldne blomster. Én, hvis opsvulmede øreflip daskede som en vifte på hans skulder, greb en pragtfuld orange- og skarlagenrød blomst og pyntede med den sit forfærdelige øre, der dinglede ved hver af hans bevægelser.

Og over disse væsener var Koolau konge. Og dette var hans kongerige – en blomsterfyldt kløft, med udhængende klinter og klippeblokke, hvorfra vilde geders brægen lød. På tre sider hævede de barske vægge sig, smykkede med fantastiske draperier af tropisk plantevækst og gennemborede af indgange til huler – Koolaus undersåtters klippeboliger. På den fjerde side sank jorden ned i en frygtelig afgrund, og langt nede kunne ses toppene af mindre tinder og blokke, om hvis fod Stillehavets brænding skummede og brummede. I godt vejr kunne en båd lande ved klippestranden, som dannede adgangen til Kalalaudalen, men vejret måtte være meget godt. Og en koldblodig bjergbestiger kunne krybe fra stranden op til Kalalaudalen, denne kløft mellem tinderne, hvor Koolau herskede; men en sådan bjergbestiger måtte være meget koldblodig, og han måtte også kende de vilde geders stier. Vidunderet var, at den mængde af menneskelige vrag, som udgjorde Koolaus folk, skulle have været i stand til at slæbe deres hjælpeløse elendighed ad de svimlende gedestier til dette utilgængelige sted.

"Brødre," begyndte Koolau.

Men en af de mimrende, abelignende karikaturer udstødte et vildt vanvidsskrig, og Koolau ventede, mens de skingrende latterekkoer kastedes frem og tilbage mellem klippevæggene og tabte sig fjernt i den stille nat.

"Brødre, er det ikke sælsomt? Vort var landet, og se, landet er ikke længere vort. Hvad gav disse prædikanter af Guds ord og af rommens ord os for landet? Har nogen af jer modtaget en dollar, så meget som en eneste dollar, for landet? Alligevel er det deres, og til gengæld siger de os, at vi kan få arbejde på landet,

deres land, og at hvad vi frembringer ved vort slid og slæb skal være deres. Men i gamle dage behøvede vi ikke at arbejde. Og når vi er syge, tager de friheden fra os."

"Hvem bragte os sygdommen, Koolau?" spurgte Kiloliana, en mager, senet mand med et ansigt, der i den grad lignede en leende fauns, at man næsten ventede at se kløftede hove på hans ben. Kløftede var de unægteligt, men kløfterne var store sår og blegblå råddenskab. Og alligevel var dette Kiloliana, den dristigste klatrer af dem alle, den mand, som kendte hver gedesti, og som havde ført Koolau og hans ulyksalige følgesvende til Kalalaus tilflugtssteder.

"Ja, rigtigt spurgt," svarede Koolau. "Fordi vi ikke ville arbejde på sukkermøllerne, hvor i sin tid vore heste havde græsset, indførte de kinesiske slaver fra hinsides havet. Og med dem kom den kinesiske sygdom, som vi lider af, og for hvis skyld de gerne ville fængsle os på Molokai. Vi er født på Kauai. Vi har boet på de andre øer, nogle hist og andre her, på Oahu, på Maui, på Hawaii, i Honolulu. Men altid vendte vi tilbage til Kauai. Hvorfor vendte vi tilbage? Det må have en grund. Fordi vi elsker Kauai. Vi er født her. Her har vi levet. Og her vil vi dø – medmindre – medmindre – der er modløse hjerter iblandt os. Dem har vi ingen brug for. De passer bedre på Molokai. Og er der nogle, så skal de ikke blive her. I morgen lander soldaterne på stranden. Lad de modløse hjerter gå ned til dem. Så bliver de hurtigt sendt til Molokai. Hvad os andre angår, så bliver vi og kæmper. Men I skal vide, at vi vil ikke falder. Vi har bøsser. I kender de smalle stier, hvor man må krybe én for én. Jeg alene, Koolau, som engang var kvæghyrde på Niihau, kan holde en sådan sti mod tusind mand. Her sidder Kapalei, som engang

var dommer over mænd og en hædret mand, men som nu er en forfulgt rotte ligesom I og jeg. Hør, hvad han siger. Han er vis."

Kapalei rejste sig. Engang havde han været dommer. Han havde besøgt universitetet i Punahou. Han havde siddet til bords med lorder og høvdinger og de høje repræsentanter for fremmede magter, som beskyttede de handlendes og missionærernes interesser. Sådan havde Kapalei været. Men nu, som Koolau havde sagt, var han en forfulgt rotte, et væsen udenfor loven, sunket så dybt ned i den menneskelige rædsels dynd, at han var over loven såvel som under den. Hans ansigt var uden træk undtagen de gabende huller og de lågløse øjne, der glødede under hårløse bryn.

"Lad os ikke gøre besvær," begyndte han. "Vi forlanger blot at lades i fred. Men hvis de ikke vil lade os i fred, så bliver besværet og straffen deres. Mine fingre er borte, som I ser." Han holdt sine håndstumper i vejret, så at alle kunne se det. "Men jeg har et led af en tommelfinger tilbage, og den kan trykke på en aftrækker lige så sikkert, som dens forsvundne sidemand i fordums dage kunne. Vi elsker Kauai. Lad os leve her eller dø her, men lad os ikke gå i fængsel på Molokai. Sygdommen er ikke vor. Vi har ikke syndet. De mænd, som prædiker Guds ord og rommens ord, har bragt sygdommen sammen med kulierne, som arbejder på det stjålne land. Jeg har været dommer. Jeg kender loven og retfærdigheden, og jeg siger jer, at det er uretfærdigt at stjæle en mands land, at gøre den mand syg af den kinesiske sygdom, og så at sætte den mand i fængsel for livstid."

"Livet er kort, og dagen er fuld af smerte," sagde Koolau. "Lad os drikke og danse og være så glade, som vi kan."

Fra en af klippehulerne blev kalabasser taget frem og budt om. Kalabasserne var fulde af den skarpe væske, der destilleres af *ti*-plantens rod; og mens denne flydende ild løb igennem deres legemer og steg op i deres hjerner, glemte de, at de engang havde været mænd og kvinder, for de var atter mænd og kvinder. Kvinden, som græd hede tårer fra sine tomme øjengruber, var virkelig en kvinde, mens hun rev i strengene på en *ukulele* og opløftede sin stemme til et barbarisk elskovsråb, sådan som det kunne have lydt i urverdenens mørke skovdybder. Luften dirrede af hendes skrig, der var blidt bydende og forførende. På en måtte dansede Kiloliana efter rytmen i kvindens sang. Det var ikke til at tage fejl af. Elskoven dansede i alle hans bevægelser, og et øjeblik efter dansede ved hans side på måtten en kvinde, hvis svære hofter og fulde barm modsagde hendes sygdomsgnavede ansigt. Det var en dans af levende lig; for i deres hensmuldrende legemer elskede og længtes livet endnu. Stadig sang kvinden, hvis blinde øjne græd hede tårer, sit elskovsråb, stadig dansede elskovsdanserne i den lune nat, og stadig gik kalabasserne rundt, indtil der i alles hjerner kravlede maddiker af erindring og attrå. Og sammen med kvinden dansede på måtten en slank ung pige, hvis ansigt var skønt og uskadt, men hvis forvredne arme, der hævede og sænkede sig, viste sygdommens ødelæggelser. Og de to idioter, mimrende og mumlende sælsomme lyde, dansede for sig, groteske, fantastiske, travesterende elskoven, som de selv var blevet travesterede af livet.

Men kvindens elskovsråb afbrødes pludseligt, kalabasserne blev sluppet, og danserne holdt inde, mens alle stirrede ned i

kløften over havet, hvor en raket steg glødende til vejrs som et blegt fantom i den månelyse luft.

"Det er soldaterne," sagde Koolau; "i morgen bliver der kamp. Det er klogest at sove og være forberedt."

De spedalske adlød og kravlede ind i deres huler i klippen, indtil kun Koolau blev tilbage, siddende ubevægelig i måneskinnet med bøssen over sine knæ, mens han stirrede langt ned mod bådene, der landede på stranden.

Den øverste del af Kalalaudalen var blevet godt valgt som tilflugtssted. Når undtages Kiloliana, som kendte visse bagveje op ad de stejle vægge, kunne intet menneske nå kløften uden ved at trænge frem over en knivskarp kam. Denne overgang var omkring hundrede meter lang og i det højeste knap femogtyve centimeter bred. På begge sider gabede afgrunden. Gled man, ville man til højre eller venstre styrte i døden, men var man først sluppet over, befandt man sig i et jordisk paradis. Et hav af plantevækst overskyllede landskabet, vældede i grønne bølger fra væg til væg, dryppede fra klippehylderne i store rankemasser og slyngede et sprøjt af bregner og luftplanter op i de talrige sprækker. I de mange måneder, Koolau havde regeret, havde han og hans ledsagere kæmpet med dette plantehav. Den kvælende jungle med sit kaos af blomster var blevet tvunget tilbage fra bananerne, appelsinerne og de vilde mangoer. På små ryddede strækninger groede den vilde salep; på stenterrasser, der var fyldt med sammenskrabet muld, fandtes *taro*-marker og meloner; og på hver åben plet, hvor solskinnet trængte frem, stod *papaya*-træer nedtyngede af deres gyldne frugt.

Koolau var blevet drevet til dette tilflugtssted fra den lavere dal nede ved stranden. Og hvis han atter blev drevet fra det, kendte han til kløfter iblandt de indre faste pladsers virvar af tinder, hvortil han kunne føre sine undersåtter og tage bolig. Og nu lå han med sin bøsse ved siden af sig og spejdede gennem en forpjusket løvskærm ned på soldaterne på bredden. Han lagde mærke til, at de havde store kanoner med sig, der glimtede i solskinnet som spejle. Den knivskarpe kam lå lige foran ham. Han kunne se menneskene som små pletter kravle op langs stien, der førte til den. Han vidste, at det var ikke soldater, men politi. Hvis det ikke lykkedes for dem, ville soldaterne tage del i legen.

Han gned kærligt med en forvreden hånd langs sit bøsseløb og overbeviste sig om, at sigtekornene var rene. Han havde lært at skyde som jæger på Niihau, og på denne ø levede endnu mindet om hans skydefærdighed. Efterhånden som de arbejdende menneskeprikker kom nærmere og blev større, beregnede han afstanden, bedømte afbøjningen, der skyldtes blæsten, som susede i en ret vinkel tværs over ildlinjen, og anslog muligheden for at skyde for højt til et mål, der var så langt under hans eget stade. Men han skød ikke. Først da de nåede begyndelsen af stien, røbede han sin tilstedeværelse. Han viste sig ikke, men talte ud fra krattet.

"Hvad vil I?" spurgte han.

"Vi vil have fat i Koolau den spedalske," svarede anføreren for det indfødte politi; det var en blåøjet amerikaner.

"I må gå tilbage," sagde Koolau.

Han kendte manden, en underfoged, for det var ham, der havde forfulgt ham væk fra Niihau, tværs over Kauai, til

Kalalaudalen og fra dalen op i kløften.

"Hvem er du?" spurgte fogeden.

"Jeg er Koolau den spedalske," lød svaret.

"Så kom herned. Vi vil have fat i dig. Død eller i live er der en pris af tusind dollars på dit hoved. Undslippe kan du ikke."

Koolau lo højt inde i sit krat.

"Kom her ned," befalede fogeden, og fik tavshed til svar.

Han rådslog med politiet, og Koolau så, at de traf forberedelser til at storme ham.

"Koolau," råbte fogeden. "Koolau, nu kommer jeg over for at få fat i dig."

"Så se dig først godt omkring på solen og havet og himlen, for det bliver sidste gang, at du ser dem."

"Ja, det er meget godt, Koolau," sagde fogeden beroligende. "Jeg ved, at du er en sikker skytte. Men du skyder ikke mig. For jeg har aldrig gjort dig noget ondt."

Koolau brummede inde i sit krat.

"Jeg siger, du ved nok, at jeg aldrig har gjort dig noget ondt, har jeg vel?" fremturede fogeden.

"Du gør mig noget ondt, når du prøver på at sætte mig i fængsel," var svaret "og du gør mig noget ondt, når du prøver på at vinde de tusind dollars, der er sat på mit hoved. Vil du beholde livet, så bliv, hvor du er."

"Jeg har at gå over og hente dig. Det gør mig ondt, men det er min pligt."

"Du dør, før du kommer herover."

Fogeden var ingen kujon. Men han kunne ikke tage sin beslutning. Han stirrede ned i kløften på begge sider og lod

blikket løbe langs den knivskarpe kam, som han måtte overskride. Så bestemte han sig.

"Koolau," råbte han.

Men krattet var og blev tavst.

"Koolau, lad være at skyde. Nu kommer jeg."

Fogeden vendte sig om, gav politiet nogle ordrer og begav sig så ud på sin farlige vej. Han rykkede langsomt nærmere. Det var som at gå på stram line han havde intet andet at støtte sig til end luften. Lavaen smuldrede under hans fødder, og på begge sider faldt de løsrevne brudstykker ned i dybet. Solen skinnede på ham, og hans ansigt var vådt af sved. Stadig rykkede han frem, indtil han var kommet halvvejen.

"Holdt!" kommanderede Koolau inde fra krattet. "Et skridt til, og jeg skyder."

Fogeden standsede og svajede for at holde ligevægten, medens han stod svævende over det tomme rum. Hans ansigt var blegt, men hans øjne var bestemte. Han slikkede sine tørre læber, førend han talte:

"Koolau, du skyder mig ikke. Jeg ved, at du ikke gør det."

Han satte sig atter i gang. Kuglen snurrede ham halvt rundt. Hans ansigt fik et udtryk af misfornøjet overraskelse, da han vaklede før faldet. Han prøvede på at redde sig ved at kaste sin krop tværs over klippekammen; men i samme øjeblik kom døden. I næste øjeblik var den smalle klippekam tom. Så kom stormen, fem betjente løb i gåsegang med pragtfuld ro frem over kammen. I det samme åbnede resten af politiet ilden på krattet. Det var vanvid. Fem gange trykkede Koolau på aftrækkeren, så hurtigt, at hans skud lød som en raslen. Han skiftede stilling og bøjede sig dybt under kuglerne, som skar og

sang gennem buskene, og kiggede ud. Fire af betjentene var fulgt efter fogeden. Den femte lå på tværs over kammen og var endnu i live. På den anden side stod resten af politiet, men de skød ikke mere. Ude på den nøgne klippe var der intet håb for dem. Førend de kunne krybe over, kunne Koolau have pillet dem væk til sidste mand. Men han skød heller ikke, og efter en rådslagning trak en af dem sin hvide skjorte af og viftede med den som med et flag. Fulgt af en anden gik han langs den skarpe kam ud til deres sårede kammerat. Koolau gav intet tegn, men så dem langsomt trække sig tilbage og blive til prikker, mens de steg ned i den lavere liggende dal.

To timer efter iagttog Koolau fra et andet krat en afdeling politi, der prøvede på at foretage opstigningen fra dalens modsatte side. Han så de vilde geder flygte foran dem, mens de klavrede højere og højere, indtil han fik tvivl om sit eget skøn og sendte bud efter Kiloliana, som kravlede hen til ham.

"Nej, der er ingen vej," sagde Kiloliana.

"Jamen gederne?" spurgte Koolau.

"De kommer fra nabodalen, men de kan ikke komme over i denne. Der er ingen vej. De mænd er ikke klogere end geder. De kan måske styrte i døden. Lad os se på dem."

"De er kække mænd," sagde Koolau. "Lad os se på dem."

Side om side lå de i morgenens stråleglans, mens de gule *hau*-blomster faldt ned på dem ovenfra, og så på de små mænd, der slæbte sig opad, indtil det, de ventede, skete, og tre af dem gled, rullede, rutsjede, styrtede ud over en klippekam og faldt næsten et halvt tusind fod ned.

Kiloliana kluklo.

"Nu får vi ikke mere ulejlighed," sagde han.

"De har kanoner med," svarede Koolau. "Soldaterne har endnu ikke givet deres ord med i laget."

I den søvnige eftermiddag lå de fleste spedalske i deres klippehuler og sov. Koolau sad, med bøssen over knæene, nyvasket og parat, og døsede i indgangen til sin egen hule. Pigen med de forvredne arme lå længere nede i krattet og holdt vagt over den smalle adgang. Pludselig blev Koolau skræmt lysvågen op ved lyden af et knald nede på stranden. I næste øjeblik var det, som om atmosfæren på en utrolig måde blev splittet ad. Det frygtelige brag forskrækkede ham. Det var, som om alle guderne havde grebet himlen i deres hænder og flåede den fra hinanden, ligesom en kvinde river et stykke bomuldstøj over. Men det var en så uhyre stærk bristende lyd, og den kom hurtigt nærmere og nærmere. Koolau så frygtsomt i vejret, som om han ventede at se noget. Så sprang granaten højt oppe på klippen over hans hoved i en sky af sort røg. Klippen blev splittet ad, og stumperne faldt helt ned til klintens fod.

Koolau førte hånden over sin svedige pande. Han var frygtelig rystet. Han havde aldrig før oplevet granatbeskydning, og dette var frygteligere end noget, han havde forestillet sig.

"Én," sagde Kapalei, som det pludselig faldt ind at holde regnskab.

En anden og en tredje granat fløj hylende henover toppen af klippevæggen og sprang udenfor synskredsen. Kapalei talte dem metodisk. De spedalske samlede sig på den anden plads foran hulerne. I begyndelsen var de forskrækkede, men da granaterne blev ved at flyve hen over hovedet på dem, blev de spedalske roligere og gav sig til at beundre skuespillet. De to idioter hvinede af henrykkelse og dansede med vilde fagter,

mens hver granat kløvende luften fo'r forbi. Koolau begyndte at få sin tillidsfuldhed igen. Der skete ingen skade. De kunne øjensynligt ikke sigte med så store projektiler på så lang afstand lige så nøjagtigt som med en bøsse.

Men snart kom der en forandring i situationen. Granaterne begyndte at falde nærmere. En af dem sprang nede i krattet ved den smalle passage. Koolau mindedes pigen, som lå på vagt dér, og løb ned for at se. Røgen steg endnu op fra buskene, da han krøb derind. Han blev forfærdet. Kvistene var splintrede og brækkede. Hvor pigen havde ligget, var der et hul i jorden. Pigen selv var splintret i stumper og stykker. Granaten var sprunget lige oven på hende.

Efter først at have spejdet ud for at forvisse sig om, at ingen soldater forsøgte at forcere adgangen, løb Koolau tilbage til hulerne. Hele tiden jamrede, hvinede, hylede granaterne forbi ham, og dalen buldrede og genlød af bragene. Da han fik hulerne i sigte, så han de to idioter danse rundt, idet de greb fat i hinandens hænder med deres stumper af fingre. Endnu mens han løb, så Koolau en sort røgsøjle stige op fra jorden tæt ved idioterne. De blev slynget fra hinanden af eksplosionen. Den ene blev liggende ubevægelig, men den anden slæbte sig på hænderne henimod hulen. Benene slæbte hjælpeløst efter ham, og blodet vældede ud fra hans legeme. Han syntes badet i blod, og mens han kravlede, peb han som en lille hund. Resten af de spedalske, med undtagelse af Kapalei, var flygtet ind i hulerne.

"Sytten," sagde Kapalei. "Atten," tilføjede han.

Denne sidste granat var trængt lige ind i en af hulerne. Eksplosionen fik hulerne til at tømmes. Men fra denne særlige hule kom ingen ud. Koolau krøb derind gennem den bidende,

skarpe røg. Fire forfærdeligt lemlæstede lig lå derinde. Det ene af dem var den blinde kvinde, hvis gråd først nu var standset.

Udenfor fandt Koolau sit folk i panik og allerede i færd med at stige op ad gedestien, der førte ud fra kløften og videre blandt virvaret af højder og kløfter. Den sårede idiot, der klynkede svagt og slæbte sig hen over jorden på hænderne, søgte at følge med. Men ved væggens første stigning overvældede hans hjælpeløshed ham, og han faldt tilbage.

"Det ville være bedre at slå ham ihjel," sagde Koolau til Kapalei, som stadig sad på samme sted.

"Toogtyve," svarede Kapalei. "Ja, det ville være det fornuftigste at slå ham ihjel. Treogtyve – fireogtyve."

Idioten hvinede himmelhøjt, da han så bøssen rettet imod sig. Koolau tøvede, så sænkede han geværet.

"Det er drøjt at skulle gøre det," sagde han.

"Du er et fæ; seksogtyve, syvogtyve," sagde Kapalei. "Lad mig vise dig det."

Han rejste sig og nærmede sig med en tung sten i hånden det sårede væsen. Idet han løftede armen for at slå til, sprang en granat lige foran ham og fritog ham for nødvendigheden af handlingen, på samme tid som den gjorde ende på hans tællen.

Koolau var alene i kløften. Han så de sidste af sine folk slæbe deres forkrøblede legemer over kanten af højden og forsvinde. Så vendte han sig og gik ned til krattet, hvor pigen var blevet dræbt. Granatskydningen blev ved, men han blev, hvor han var; for langt nede kunne han se soldaterne krybe til vejrs. En granat sprang mindre end ti meter fra ham. Mens han trykkede sig fladt mod jorden, hørte han sprængstykkerne suse henover sin krop. En byge af *hau*-blomster regnede ned over ham. Han

løftede hovedet for at kigge ned ad stien og sukkede. Han var overmåde bange. Riffelkugler ville ikke have generet ham, men denne granatild var afskyelig. Hver gang en granat hylende fo'r forbi, gøs han og dukkede sig; men hver gang løftede han hovedet igen for at holde øje med stien.

Til sidst holdt granaterne inde. Dette, tænkte han sig, var, fordi soldaterne nu var i nærheden. De krøb i gåsegang frem langs stien, og han forsøgte på at tælle dem, indtil han løb sur i tallet. I hvert fald var der et hundrede stykker eller så af dem – alle sammen ude efter Koolau den spedalske. Han følte et forbigående stik af stolthed. Med kanoner og bøsser, politi og soldater, kom de efter ham, og han var kun en enkelt mand, og det oven i købet et forkrøblet vrag af en mand. De udbød tusind dollars for ham død eller levende. I hele sit liv havde han aldrig ejet så mange penge. Den tanke var bitter. Kapalei havde haft ret. Han, Koolau, havde ingen fortræd gjort. Men fordi *kaole*'erne trængte til arbejdere til at opdyrke det stjålne land, havde de bragt de kinesiske kulier hertil, og med dem var sygdommen kommet. Og nu, fordi han var blevet smittet af sygdommen, var han tusind dollars værd – men ikke for sig selv. Det var hans værdiløse kadaver, råddent af sygdommen eller død af en springende granat, som var alle de penge værd.

Da soldaterne nåede den knivskarpe adgang, følte han sig fristet til at advare dem. Men hans blik faldt på den myrdede piges lig, og han tav. Da seks havde vovet sig ud på kammen, åbnede han ilden. Og han holdt ikke op, da kammen var renset. Han tømte sit magasin, fyldte det og tømte det igen. Han blev ved at skyde. Alle hans forurettelser flammede i hans hjerne, og han befandt sig i et hævnraseri. Hele vejen ned langs gedestien

skød soldaterne, og skønt de lå fladt udstrakte og søgte at dække sig i jordoverfladens ubetydelige ujævnheder, var de udsatte som skiver for ham.

Kugler hvinede og slog mod klipperne omkring ham, og af og til sang en rikochetterende kugle skarpt gennem luften. En af dem pløjede en fure gennem hans hovedbund, og en anden strejfede svidende hans skulderblad uden at såre ham.

Det var et blodbad, i hvilket én mand besørgede nedslagtningen. Soldaterne begyndte at trække sig tilbage, idet de tog deres sårede med sig. Mens Koolau pillede dem væk, mærkede han lugten af svedent kød. Han så sig først om, og opdagede så, at det var hans egne hænder. Bøssen var så varm, at den gjorde det. Spedalskheden havde tilintetgjort de fleste af nerverne i hans hænder. Skønt hans kød brændte, så han lugtede det, var der ingen følelse.

Han lå i krattet og smilede, indtil han kom til at huske på kanonerne. De ville utvivlsomt åbne ilden på ham igen, og denne gang netop på det krat, hvorfra han havde været dem så farlig. Næppe havde han skiftet plads til en krog bag ved et lille fremspring af klippemuren, hvor han havde lagt mærke til, at ingen granater faldt, førend bombardementet begyndte igen. Han talte granaterne. Tresindstyve til blev slynget ned i kløften, førend kanonerne holdt inde. Det lille terræn var helt plettet af deres eksplosioner, indtil det syntes umuligt, at noget væsen kunne have overlevet det. Det mente soldaterne også, for de begyndte igen at krybe op ad gedestien i den glødende eftermiddagssol. Og igen blev den smalle adgang gjort dem stridig, og igen måtte de trække sig tilbage til stranden.

I to dage endnu spærrede Koolau dem vejen, skønt soldaterne lod sig nøje med at kaste granater ned i hans tilflugtssted. Så kom Pahau, en spedalsk dreng, op på klippevæggen bag i kløften og råbte til ham, at Kiloliana var styrtet ned og havde slået sig ihjel, mens han jagede geder, for at de kunne have noget at spise, og at kvinderne var bange og ikke vidste, hvad de skulle gøre. Koolau kaldte drengen ned til sig og lod ham blive dér og bevogte adgangen med en bøsse, han havde i reserve. Koolau fandt sit folk modløst. Størsteparten af dem var for hjælpeløse til selv at skaffe sig føde under sådanne drøje omstændigheder, og alle sultede de. Han udvalgte to kvinder og en mand, som ikke var alt for langt henne i sygdommen, og sendte dem tilbage til kløften for at hente mad og måtter. De øvrige opmuntrede og trøstede han, indtil selv de svageste gav en håndsrækning med at bygge sig simple hytter.

Men de, som han havde afsendt efter føde, kom ikke tilbage, og han begav sig ned i kløften igen. Da han trådte frem på klippevæggens kant, knaldede en halv snes bøsser. En kugle skar igennem den kødfulde del af hans skulder, og hans kind blev såret af en klippesplint, som en anden kugle sprængte løs fra klippen. I det øjeblik, dette skete, og han sprang tilbage, så han, at kløften var fuld af soldater. Hans egne folk havde forrådt ham. Granatilden havde været for frygtelig, og de havde foretrukket fængslet på Molokai.

Koolau trak sig tilbage og tog et af sine svære patronbælter af. Mens han lå mellem klipperne, lod han den første soldats hoved og skuldre komme tydeligt til syne, inden han trykkede på aftrækkeren. Dette hændte to gange, og efter en pause blev

så i stedet for et hoved og skuldre et hvidt flag stukket op over væggens rand.

"Hvad vil I?" spurgte han.

"Jeg vil have fat i dig, hvis du er Koolau den spedalske," lød svaret.

Koolau glemte, hvor han var, glemte alting, mens han lå og undrede sig over den sælsomme ihærdighed hos disse *haole*'er, der ville have deres vilje, om så himlen styrtede sammen. Ja, de ville have deres vilje over alle mennesker og alle ting, om de så skulle dø for at få den. Han kunne heller ikke andet end beundre dem for deres viljes skyld, som var stærkere end livet og tvang alt til at lyde deres bud. Han var overbevist om, at hans kamp var håbløs. Det lod sig ikke gøre at stritte imod *haole*'ernes frygtelige vilje. Om han så dræbte tusind, ville de rejse sig som havets sand og komme over ham, stadig flere og flere. De vidste aldrig, når de var besejrede. Det var både deres svage og deres stærke side. Det var det, hans egen race savnede. Han indså nu, hvordan den håndfuld gudsprædikanter og romprædikanter havde erobret landet. Det var fordi –

"Nå, hvad har du at sige? Vil du følge med mig?"

Det var stemmen af den usynlige mand under det hvide flag. Ligesom andre *haole*'er gik han beslutsomt lige løs på sagen.

"Lad os tale sammen," sagde Koolau.

Mandens hoved og skuldre kom til syne, derpå hele hans legeme. Han var en blåøjet ung mand på femogtyve med et glat ansigt, slank og fin i sin kaptajnsuniform. Han trådte frem, indtil han blev standset, og satte sig så en halv snes fod borte.

"De er en modig mand," sagde Koolau forbavset. "Jeg kunne dræbe Dem som en flue."

"Nej, du kunne ikke," var svaret.

"Hvorfor ikke?"

"Fordi du er en mand, Koolau, skønt en slet mand. Jeg kender din historie. Du handler ikke uærligt, når du dræber."

Koolau brummede, men var i al hemmelighed vel tilfreds.

"Hvad har De gjort med mine folk?" spurgte han. "Drengen, de to kvinder og manden?"

"De overgav sig, som jeg nu er kommet for at opfordre dig til at gøre."

Koolau lo vantro.

"Jeg er en fri mand," erklærede han. "Jeg har ingen uret gjort. Alt hvad jeg forlanger, er at blive ladt i fred. Jeg har levet som fri, og jeg vil dø som fri. Jeg vil aldrig overgive mig."

"Så er dine folk klogere end du," svarede den unge kaptajn. "Se – dér kommer de."

Koolau vendte sig om og så resten af sin flok komme nærmere. Stønnende og jamrende slæbte den sin elendighed forbi i et uhyggeligt tog. Koolau fik en endnu dybere bitterhed at smage, for mens de gik forbi, slyngede de forbandelser og fornærmelser imod ham; og den pustende gamle kælling, som sluttede toget, standsede, og mens hun udstrakte sine magre furiekløer og rystede sit snerrende dødningehoved fra side til side, udtalte hun en forbandelse over ham. Én for én lod de sig glide ned over kammen og overgav sig til soldaterne, der lå i skjul.

"Nu kan De gå," sagde Koolau til kaptajnen. "Jeg overgiver mig aldrig. Det er mit sidste ord. Farvel."

Kaptajnen lod sig glide over klippen ned til sine soldater. I næste øjeblik løftede han uden parlamentærflag sin hat op på

sin sabelskede, og Koolaus kugle gennemborede den. Samme eftermiddag bombarderede de ham fra stranden, og da han trak sig tilbage til de høje, utilgængelige smuthuller længere oppe, fulgte soldaterne efter ham.

I seks uger jagede de ham fra det ene tilflugtssted til det andet, over de vulkanske tinder og henad gedestierne. Da han skjulte sig i lantana-junglen, dannede de rækker ligesom på en klapjagt og drev ham som en kanin gennem lantana-junglen og guavakrattet. Men stadig vendte og drejede han sig og undslap dem. De kunne ikke få ham sat til vægs. Når han blev alt for nær forfulgt, holdt hans sikre bøsse dem tilbage, og de måtte bære deres sårede ned ad gedestierne til stranden. Der var også tider, da de skød, når hans brune legeme et øjeblik kom til syne gennem buskadset. Engang traf fem af dem ham på en udsat gedesti imellem smuthullerne. De tømte deres bøsser på ham, mens han haltede og klavrede henad sin svimlende vej. Senere fandt de blodspor og vidste, at han var såret. Efter seks ugers forløb opgav de det. Soldaterne og politiet vendte tilbage til Honolulu og overlod ham Kalalaudalen som hans egen, skønt hovedjægere fra tid til anden vovede sig ud efter ham til deres egen ulykke.

To år efter kravlede Koolau for sidste gang ind i et krat og lagde sig ned blandt *ti*-bladene og de vilde ingefærblomster. Som fri havde han levet, og som fri døde han. En let støvregn begyndte at falde, og han trak et pjaltet tæppe sammen om det fordrejede vrag af sine lemmer. Hans legeme var skjult af en voksdugsfrakke. Over sit bryst lagde han sit mausergevær og tøvede kærligt et øjeblik for at tørre fugtigheden af løbet. Den

hånd, hvormed han gjorde det, havde ingen fingre tilbage til at trykke på aftrækkeren med.

Han lukkede øjnene, for af svagheden i sin krop og det døsige virvar i sin hjerne vidste han, at hans endeligt var nær. Som et vildt dyr var han krøbet i skjul for at dø. Halvt bevidst, formålsløs og uklar i tanken levede han tilbage til sin ungdom på Niihau. Mens livet svandt, og regndråbernes dryppen blev utydelig i hans øren, forekom det ham, at han igen var i færd med at ride heste til, mens de utilredne plage stejlede og gjorde kaprioler under ham, og hans stigbøjler var bundet sammen under hestebugen, eller de fo'r som vanvittige rundt i indhegningen og tvang hans hjælpende kammerater ud over rækværket. I næste øjeblik, og tilsyneladende ganske naturligt, var han i færd med at forfølge de vilde tyre på højlandenes græsgange, tøjrede dem og trak dem ned i dalene. Igen stak sveden og brændingsindelukkets støv ham i øjnene og bed ham i næseborene.

Hele hans kraftige, sunde ungdom var hans igen, indtil smerterne af den forestående opløsning bragte ham tilbage. Han løftede sine vanskabte hænder og stirrede forundret på dem. Men hvordan? Hvorfor? Hvorfor skulle hans vilde ungdoms sundhed forandre sig til dette? Så huskede han, og igen var han for et øjeblik Koolau, den spedalske. Hans øjenlåg sank trætte ned, og regnens dryppen tav for hans øren. En langtrukken skælven begyndte i hans legeme. Så holdt den også op. Han løftede sit hoved halvvejs, men det faldt tilbage. Så åbnedes hans øjne, og lukkede sig ikke. Hans sidste tanke gjaldt hans mauser, og han trykkede den til sit bryst med sine foldede, fingerløse hænder.

Farvel, Jack

Sandwich-øerne er et underligt sted. Alting er i samfundsmæssig henseende, hvad man kan kalde endevendt. Ikke sådan at forstå, at tingene ikke er korrekte. Det er de i næsten alt for høj grad, men alligevel er de på en måde stillet på hovedet. Den allermest yderligtgående eksklusive klasse mennesker dér er "missionærflokken". Det kommer som en overraskelse for én, når man hører, at på Sandwich-øerne sidder den ydmyge, martyriumsøgende missionær ved pengearistokratiets øverste bordende. Men det er tilfældet. De ringe amerikanere fra New England, som kom hertil i det nittende århundredes tredje årti, kom med det ophøjede formål for øje at lære kanakaerne den sande religion, den ene, eneste, ægte og unægtelige Guds tilbedelse. De havde så meget held med sig i dette og ligeledes i at civilisere kanakaen, at han et eller to slægtled efter var praktisk talt uddød. Da dette var frugten af evangeliets sæd, blev frugten af missionærernes sæd (sønnerne og sønnesønnerne), at de tog selve øerne i besiddelse, – landet, havnene, byerne og sukkerplantagerne. Missionæren, som kom for at uddele livsens brød, blev og opåd hele det hedenske gilde.

Men det er ikke den Sandwich-øernes særhed, som jeg ville fortælle om. Men tingen er, at man kan ikke tale om noget, der angår Sandwich-øerne, uden at nævne missionærerne. Der er nu Jack Kersdale, den mand, jeg ville fortælle om; han var af missionærslægt. Det vil sige, på hans bedstemoders side. Hans bedstefader var gamle Benjamin Kersdale, en yankee-

handelsmand, som tjente sin i første million i de gamle dage ved at sælge billig whisky og genever i firkantede flasker. Der er en sær ting til. De gamle missionærer og de gamle handelsmænd var dødsfjender. Deres interesser var jo modstridende. Men deres børn forsonede sig, giftede sig med hinanden og delte øerne imellem sig. Livet på Sandwich-øerne er som en sang. Sådan udtrykte Stoddard det i sin *Hawaii Nei*:

> Dit liv er en musik – den skæbnen gøre lang!
> Hver en strofe er, det hele er en sang.

Og han havde ret. Kødet er gyldent dér. De indfødte kvinder er solmodnede junoer og de indfødte mænd bronzeapolloer. De synger og danser og er alle sammen blomstersmykkede og blomsterkransede. Og de hvide mænd, der ikke hører til den strenge "missionærflok", giver efter for klimaet og solen, og lige meget hvor travlt de har, er de tilbøjelige til at danse og synge og bære blomster bag ørene og i håret. Jack Kersdale var en af disse. Han var et af de mest optagne mennesker, jeg nogensinde har truffet. Han var mangemillionær. Han var sukkerkonge, kaffeplanter, gummi-foregangsmand, kvægopdrætter og medstifter af tre fjerdedele af de nye foretagender, der blev satte i gang på øerne. Han var en selskabsmand, en klubmand, en sejlsportsmand, en ungkarl, og i det hele taget så smuk en mand, som nogensinde blev tilbedt af mødre med giftefærdige døtre. Han havde, i parentes bemærket, studeret ved Yale-universitetet, og hans hoved var fuldere af vigtig statistik og lærde oplysninger om *Hawaii Nei* end nogen anden mands, jeg nogensinde har truffet her på øerne. Han præsterede en kolossal arbejdsmængde, og han

sang og dansede og stak blomster i sit hår lige så ivrigt som nogen dagdriver.

Modig var han og havde udkæmpet to dueller – begge af politiske grunde – den gang han endnu ikke var mere end en umoden yngling, der gjorde sine første skridt på politikkens bane. Han spillede i virkeligheden en modig rolle, der gjorde ham stor ære, i den sidste revolution, da det indfødte herskerhus blev styrtet; og han kunne ikke have været mere end seksten år den gang. Jeg fremhæver udtrykkeligt, at han ikke var nogen kujon, for at læseren bedre kan forstå, hvad der senere hændte. Jeg har set ham på ridepladsen på Haleakala-gården besejre et fire års gammelt bæst, som i to år havde trodset von Tempskys bedste beridere. Og jeg må fortælle én ting til. Det hændte nede i Kona – eller rettere sagt oppe, for folkene i Kona nedlader sig ikke til at bo i mindre end tusind fods højde. Vi befandt os alle på *lanai*'en ved doktor Goodhues villa. Jeg stod netop og talte med Dottie Fairchild, da det skete. Et stort tusindben – det var syv tommer langt, for vi målte det bagefter – faldt fra loftsbjælkerne ovenover lige ned i hendes frisure. Jeg må indrømme, at dyrets hæslighed lamslog mig. Jeg kunne ikke røre mig. Min tænkeevne slog klik. Ikke en meter fra mig vred den grimme, giftige djævel sig i hendes hår. Den kunne hvert øjeblik falde ned på hendes bare skuldre – vi kom lige fra middagsbordet.

"Hvad er det?" spurgte hun og ville føre hånden op til hovedet.

"Lad være!" råbte jeg. "Lad være!"

"Men hvad er det?" gentog hun og blev forskrækket over den skræk, som hun læste i mine øjne og på mine stammende læber.

Mit udbrud tiltrak sig Kersdales opmærksomhed. Han skottede ligegyldigt hen imod os, men i det ene blik opfattede han det hele. Han kom hen til os, men uden at skynde sig.

"Rør Dem ikke, Dottie," sagde han roligt.

Han tøvede ikke, men forhastede sig heller ikke og lavede kludder.

"Med forlov," sagde han.

Og med den ene hånd greb han hendes sjal og trak det tæt omkring hendes skuldre, så at tusindbenet ikke kunne falde indenfor hendes kjoleliv. Med den anden hånd – den højre – greb han op i hendes hår, fangede det modbydelige bæst i nakken, så godt han kunne, og holdt det fast mellem tommel- og pegefingeren, mens han trak det ud af hendes hår. Det var så frygteligt og så heltemodigt et syn, som noget menneske kunne se. Det fik det til at løbe koldt ned ad ryggen på mig. Tusindbenet, syv tommer af kravlende ben, vred og vendte sig og snoede sig om hans hånd, mens kroppen bøjede sig om hans fingre og benene gravede sig ind i huden og kradsede ham, mens dyret arbejdede for at frigøre sig. Det bed ham to gange – jeg så det – skønt han forsikrede damerne, at han ikke var kommet til fortræd, da han smed det på jorden og trampede det ned i gruset. Men jeg så ham fem minutter efter inde i konsultationsværelset, mens doktor Goodhue ætsede sårene og gav ham en indsprøjtning overmangansurt kali. Næste morgen var Kersdales arm så tyk som en tønde, og det varede tre uger, førend hævelsen lagde sig.

Det har nu alt sammen ikke noget at gøre med min historie, men jeg kunne ikke lade være at fortælle det, blot for at vise, at Jack Kersdale var alt andet end en kujon. Det var den smukkeste

opvisning af mod, jeg nogensinde har set. Han viste ikke spor uro. Smilet forlod ikke engang hans læber. Han stak tommel- og pegefinger ned i Dottie Fairchilds hår lige så tilfreds, som om det havde været en konfektæske. Og alligevel faldt det i min lod at se den mand ramt af en skræk tusind gange forfærdeligere end selv min frygt, den gang jeg så det modbydelige dyr krympe sig i Dottie Fairchilds hår og hænge dinglende over hendes øjne og hendes nedringede kjolelivs faldgrube.

Jeg interesserede mig for spedalskhed, og om dette som om alle andre emner, der angik øerne, besad Kersdale altomfattende kundskaber. Spedalskhed var, rent ud sagt, en af hans kæpheste. Han var en glødende forsvarer af kolonien på Molokai, hvor alle øernes spedalske var isolerede. Der var megen tale og stemning blandt de indfødte, der blev ophidsede af demagoger, angående grusomhederne på Molokai, hvor mænd og kvinder blev tvunget til at leve, ikke blot forviste fra slægt og venner, men også i stadigt fangenskab til deres død. Der var ingen benådning, ingen formildelse af dommen. "Lader håbet fare" stod skrevet over Molokais port.

"Jeg siger Dem, at de er lykkelige dér," påstod Kersdale. "Og de har det uendelig mange gange bedre end deres venner og slægtninge udenfor, som ikke fejler noget. Molokais rædsler er lutter vås. Jeg kan føre Dem gennem et hvilket som helst hospital eller et hvilket som helst fattigkvarter i enhver stor verdensby og vise dem rædsler, der er tusind gange værre. Den levende død! De skabninger, som engang var mennesker! Sludder! De skulle se disse levende døde holde hestevæddeløb den fjerde juli. Nogle af dem ejer både. Der er én, der har en motorjolle. De har ikke andet at bestille end at more sig. Mad,

husly, klæder, lægehjælp, alting får de. De er statens myndlinge. De har et langt smukkere klima end Honolulu, og der er pragtfulde landskabelige skønheder. Jeg skulle såmænd ikke have noget imod at tilbringe resten af mine dage dér. Det er et yndigt sted."

Sådan talte Kersdale om de glade spedalske. Han var ikke bange for spedalskhed. Det sagde han selv, og tilføjede, at han eller enhver anden hvid mand ikke havde én chance af en million for at blive smittet, skønt han bagefter indrømmede, at en af hans skolekammerater, Alfred Starter, havde fået sygdommen, var blevet sendt til Molokai og død dér.

"I gamle dage, forstår De," forklarede Kersdale, "var der ingen sikker prøve på spedalskhedsdiagnosen. Når der var noget usædvanligt eller abnormt ved en fyr, var det nok til at sende ham til Molokai. Resultatet var, at der blev afsendt folk i snesevis, som ikke var mere spedalske end De eller jeg. Men den slags fejltagelser begår de ikke mere. Sundhedskommissionens prøver er ufejlbarlige. Det komiske er, at da prøven blev opfundet, rejste de straks over til Molokai og anvendte den, og fandt da et antal patienter, som ikke var spedalske. De blev straks ført bort fra øen. Om de var glade ved at slippe væk? De jamrede sig endnu værre ved at skulle forlade kolonien, end de havde gjort, da de forlod Honolulu for at komme derover. Nogle afslog at gå, og der måtte ligefrem bruges tvang imod dem. En af dem giftede sig endog med en spedalsk kvinde i det sidste stadium af sygdommen, og skrev så rørende breve til sundhedskommissionen og protesterede imod at jages bort på det grundlag, at ingen forstod sig så godt som han på at pleje sin stakkels, gamle kone."

"Hvad er det da for en ufejlbarlig prøve?" spurgte jeg.

"Den bakteriologiske prøve. Den slipper man ikke udenom. Doktor Hervey – han er en af vore sagkyndige, forstår De - var den første, der anvendte den her. Han er en ren heksemester. Han kender mere til spedalskhed end noget andet levende menneske, og bliver der nogensinde opdaget en kurmetode, så bliver det ham, der opdager den. Hvad prøven angår, så er den ganske ligefrem. Det er lykkedes dem at rendyrke *bacillus leprae* og studere den. Nu kender de den, når de ser den. Alt, hvad de gør, er at klippe en stump hud af den mistænkte og underkaste den den bakteriologiske prøve. Et menneske uden synlige symptomer kan være propfuld af spedalskhedsbaciller."

"Så kan måske De eller jeg," foreslog jeg, "være fuld af dem for øjeblikket."

Kersdale trak på skuldrene og lo.

"Ja, hvem ved? Inkubationstiden er syv år. Er De bange, så gå til doktor Hervey. Så klipper han en stump af Deres hud og fortæller Dem det i en ruf."

Senere forestillede han mig for doktor Hervey, som belæssede mig med sundhedskommissionens rapporter og brochurer om emnet og tog mig med ud til Kalihi, Honolulus optagelsesstation, hvor mistænkte blev undersøgte og bevisligt spedalske blev holdt tilbage til overførelse til Molokai. Disse overførelser fandt sted omtrent én gang om måneden. Den sidste afsked blev taget, de spedalske blev ført om bord på den lille damper *Noeau* og bragt over til kolonien.

En eftermiddag, mens jeg sad i klubben og skrev breve, kom Jack Kersdale hen til mig.

"Det er netop Dem, jeg gerne ville træffe," var hans hilsen. "Nu skal jeg vise Dem det sørgeligste billede af hele situationen – de spedalskes jammer, når de rejser til Molokai. *Noeau* vil tage dem om bord om nogle minutter. Men lad mig advare Dem mod at få Deres følelser oprevet. Hvor ægte deres sorg end er, vil de dog jamre betydeligt værre om et år, hvis sundhedskommissionen forsøgte på at føre dem bort fra Molokai. Vi har netop tid til en sodavand og en whisky. Jeg har en vogn her udenfor. Det vil ikke tage os fem minutter at køre ned til bolværket."

Ned til bolværket kørte vi. Nogle og fyrre bedrøvelige stakler sad på vægeren med deres måtter, tæpper og forskellige slags rejsetøj. *Noeau* var lige kommet og gjorde fast ved en lægter, som lå mellem den og bolværket. En vis hr. McVeigh, koloniens inspektør, førte opsyn med indskibningen, og for ham blev jeg præsenteret og ligeså for doktor Georges, en af sundhedskommissionens læger, som jeg allerede havde truffet i Kalihi. De spedalske var en ynkelig flok. De flestes ansigter var græsselige – for frygtelige til, at jeg kan beskrive dem. Men hist og her lagde jeg mærke til nogenlunde godt udseende personer uden synlige tegn til den skæbnesvangre sygdom. Jeg så én, en lille hvid pige på ikke mere end tolv år, med blå øjne og gyldent hår. Den ene kind viste imidlertid en spedalsk opsvulmen. Da jeg gjorde en bemærkning om, hvor sørgeligt fremmed hun måtte føle sig blandt de brune angrebne, svarede doktor Georges:

"Nå, det ved jeg ikke. Det er en lykkelig dag i hendes liv. Hun kommer fra Kauai. Hendes fader er et bæst, og nu, da sygdommen er kommet til udbrud hos hende, skal hun over til

sin moder i kolonien. Hendes moder blev sendt derover for tre år siden – et meget slemt tilfælde."

"Man kan ikke altid dømme efter udseendet," forklarede hr. McVeigh. "Den mand dér, den store fyr, der ser ud til at være i den fortrinligste helbredstilstand og ikke fejle det ringeste – jeg ved tilfældigvis, at han har et åbent sår på den ene fod og et til på skulderbladet. Og så er der andre – se for eksempel den unge piges hånd, hende, der ryger en cigaret. Se hendes fordrejede fingre. Det er den ufølsomme form af sygdommen. Den angriber nerverne. Man kunne skære fingrene af hende med en sløv kniv eller skrubbe dem af med et rivejern, hun ville ikke mærke det mindste til det."

"Jamen den dejlige kvinde dér," vedblev jeg. "Der kan da umuligt være noget i vejen med hende. Hun er alt for pragtfuld og storslået helt igennem."

"Et sørgeligt tilfælde," svarede hr. McVeigh over sin skulder. Han havde allerede vendt sig bort for at gå ned på bolværket sammen med Kersdale.

Hun var en skøn kvinde, og hun var af ren polynesisk race. Efter mit ringe kendskab til racen og dens typer kunne jeg ikke andet end slutte, at hun nedstammede fra gammel høvdingeslægt. Hun kunne ikke være mere end tre-fireogtyve år gammel.

Linjerne og forholdene i hendes skikkelse var pragtfulde, og hun begyndte netop at vise den fylde, som udmærker kvinderne af hendes folk.

"Det var et slag for os alle sammen," fortalte doktor Georges. "Hun overgav sig frivilligt. Ingen havde nogen anelse om det. Men hun var på en eller anden måde blevet smittet af

sygdommen. Det gjorde os alle sammen helt fortvivlede, kan jeg forsikre Dem. Vi har imidlertid sørget for, at det ikke er kommet i bladene. Der er ingen andre end vi og hendes familie, der ved, hvad der er blevet af hende. Hvis De ville spørge et hvilket som helst menneske i Honolulu, ville han svare Dem, at han troede, at hun var et eller andet sted i Europa. Det er efter hendes egen anmodning, at vi har holdt det så hemmeligt. Stakkels pige, hun er meget stolt."

"Men hvem er hun?" spurgte jeg. "Efter den måde, hvorpå De omtaler hende, må hun da være en bekendt størrelse."

"Har De nogensinde hørt tale om Lucy Mokunui?" spurgte han.

"Lucy Mokunui?" gentog jeg, og navnet forekom mig bekendt. Så rystede jeg på hovedet. "Jeg synes, at jeg har hørt det navn, men jeg har glemt i hvilken sammenhæng."

"Aldrig hørt om Lucy Mokunui! Hawaiis nattergal! Ja, om forladelse. De er jo en *malahini*, så man kunne jo ikke vente, at De skulle kende hende. Jo, ser De, Lucy Mokunui var det populæreste menneske i Honolulu – eller på hele Hawaii, for den sags skyld."

"De siger: Hun var," afbrød jeg.

"Og jeg mener det også. Hun er færdig." Han trak medlidende på skuldrene. "En halv snes *haole*'er – om forladelse, jeg mener hvide mænd – har til forskellige tider mistet deres hjerte til hende. Og jeg tæller dem ikke sådan *en bloc*. Den halve snes mænd, jeg mener, var fremragende *haole*'er i gode stillinger."

"Hun kunne have fået overdommerens søn, om hun havde villet. De synes, hun er smuk, hvad? Men De skulle høre hende

synge. Den ypperste indfødte sangerinde i *Hawaii Nei*. Har en hals af det rene sølv og smeltet solskin. Vi tilbad hende. Hun gik på turné i Amerika sammen med det kongelige hawaiiske kapel. Senere har hun gjort to ture på egen hånd – givet koncerter."

"Å!" udbrød jeg. "Nu husker jeg hende. Jeg hørte hende for to år siden på en symfonikoncert i Boston. Nå, så det er hende. Ja, nu kan jeg kende hende."

Jeg følte mig knuget af en tung sørgmodighed. Livet var i bedste fald så tomt. To korte år, og denne herlige skabning, der nylig havde stået på toppen af sin herlige succes, var nu en af den spedalske hob, der skulle forvises til Molokai. Jeg kom til at tænke på Henleys linjer:

> Den stakkels, gamle sjover ved, hvorfor den sygdom ramte ham
> – livet er en dumhed, tror jeg, når det ikke er en skam.

Jeg gøs tilbage for min egen fremtid. Når denne frygtelige skæbne ramte Lucy Mokunui, hvad kunne så ikke blive min lod? Eller et hvilket som helst menneskes lod? Jeg vidste helt vel, at i livet er vi midt i døden, men at være sådan midt i den levende død, at dø og dog ikke være død, at være en af en flok skabninger, som engang var mænd, ja, og kvinder, ligesom Lucy Mokunui, indbegrebet af al polynesisk ynde, en kunstnerinde oven i købet, og elsket af mænd. – jeg er bange for, at jeg må have røbet min forvirring, for doktor Georges skyndte sig at forsikre mig, at de havde det rigtig godt ovre i kolonien.

Det var alt sammen alt for ubegribeligt uhyggeligt – jeg kunne ikke holde ud at se på hende. Et lille stykke derfra, bagved et udspændt tov, der bevogtedes af en politibetjent, stod

de spedalskes slægt og venner. De fik ikke lov til at komme nærmere. Der var ingen sidste omfavnelser, ingen afskedskys. De råbte frem og tilbage til hinanden – sidste besked, sidste kærlighedsord, sidste gentagne pålæg. Og de bagved tovet stirrede med frygtelig ihærdighed. Det var den sidste gang, de fik deres elskedes ansigter at se, for de var de levende døde, som begravelsesskibet bortførte til Molokais kirkegård.

Doktor Georges gav en ordre, og de ulykkelige stakler kom på benene og begyndte at vakle under deres byrder af bagage tværs over lægteren og om bord på damperen. Det var ligtoget. På én gang begyndte jammeren fra dem bagved tovet. Det fik éns blod til at stivne; det var hjerteskærende.

Jeg har aldrig hørt en sådan kval, og jeg håber aldrig at få magen at høre. Kersdale og McVeigh stod stadig ved den anden ende af bolværket og talte alvorligt sammen – naturligvis om politik, for det var noget, som de begge var stærkt optaget af. Da Lucy Mokunui gik forbi mig, stjal jeg mig til at kaste et blik på hende. Hun var unægtelig smuk. Hun var oven i købet smuk efter vor målestok – en af de sjældne blomster, som kun blomstrer én gang i mange slægtled. Og *hun* var dømt til Molokai. Hun gik som en dronning over lægteren, lige om bord og agterud på det åbne dæk, hvor de spedalske flokkedes ved rælingen og nu jamrede til deres kære inde på land.

Linerne blev kastet los, og *Noeau* begyndte at fjerne sig fra bolværket. Jammeren steg. Sådan en sorg og fortvivlelse! Jeg havde netop taget den beslutning, at jeg aldrig mere ville overvære *Noeaus* afsejling, da McVeigh og Kersdale kom tilbage. Sidstnævntes øjne strålede, og hans læber kunne ikke helt skjule hans glædessmil. Han havde øjensynlig haft fornøjelse af den

politiske samtale. Tovet var blevet kastet los, og de sørgende slægtninge flokkedes nu på begge sider af os.

"Det er hendes moder," hviskede doktor Georges og pegede på en gammel kone tæt ved mig, som rokkede sig frem og tilbage og stirrede på damperens ræling med tåreblændede øjne. Jeg lagde mærke til, at Lucy Mokunui også græd. Pludselig holdt hun inde og stirrede på Kersdale. Så strakte hun armene ud på den beundringsværdige, bedårende måde, hvorpå Olga Nethersole lader, som om hun vil omfavne sit publikum. Og med udstrakte arme råbte hun:

"Farvel, Jack! Farvel!"

Han hørte råbet og så op. Aldrig er en mand blevet ramt af en mere knusende skræk. Han vaklede på bolværket, hans ansigt blev hvidt helt op til hårrødderne, og han syntes at skrumpe sammen og visne bort indenfor klæderne. Han løftede hænderne og stønnede: "Min Gud! Min Gud!" Så tog han sig sammen med en mægtig anstrengelse.

"Farvel, Lucy! Farvel!" råbte han.

Og han blev stående på bolværket og viftede med hænderne, indtil *Noeau* var et stykke borte, og ansigterne langs dens agterræling var uklare og utydelige.

"Jeg troede, at De vidste det," sagde McVeigh, som havde betragtet ham nysgerrigt. "De frem for alle burde da have vidst det. Jeg troede, det var derfor, De kom herned."

"Nu ved jeg det," svarede Kersdale uhyre alvorligt. "Hvor er min vogn?"

Han gik hurtigt – halvvejs løb – hen til den. Jeg måtte selv næsten løbe for at holde trit med ham.

"Kør hen til doktor Hervey," sagde han til kusken. "Kør så hurtigt, du kan."

Han sank ned på sædet, pustende og gispende. Hans ansigt var blevet endnu blegere. Hans læber var sammenbidte, og sveden brast frem på hans pande og overlæbe. Han så ud, som om han led frygtelige kvaler.

"For Guds skyld, Martin, få de heste til at løbe!" udbrød han pludselig. "Pisk løs på dem! – hører du? Pisk løs på dem!"

"De styrter, herre!" indvendte kusken.

"Lad dem styrte," svarede Kersdale. "Jeg skal nok betale din mulkt og afgøre sagen med politiet. Klø løs på dem. Det var godt. Hurtigere! Hurtigere!"

"Og jeg havde ikke en anelse, ikke en anelse," mumlede han, idet han sank tilbage i sædet og med rystende hænder tørrede sveden bort.

Vognen bumpede af sted, svajede og drejede omkring hjørner i en så vanvittig fart, at samtale var umulig. Der var jo desuden intet at sige. Men jeg kunne høre ham mumle atter og atter: "Og jeg havde ikke en anelse. Ikke en anelse."

Aloha Oe

Aldrig ser man mage til afrejse som fra Honolulus havn. Den store paketdamper lå med dampen oppe, rede til at afgå. Tusind mennesker stod på dens dæk; fem tusind på bolværket. Op og ned ad den lange landgangsbro færdedes indfødte fyrster og fyrstinder, sukkerkonger og landets høje embedsmænd. Længere borte, i lange rækker, holdt i orden af det indfødte politi, holdt Honolulus aristokratis vogne og automobiler. Ved bolværket spillede det kongelige hawaiiske musikkapel *Aloha Oe*, og da det var færdigt, tog et strengeorkester af indfødte musikere om bord på paketdamperen den samme klagende melodi op, og en indfødt sangerindes stemme steg som en fugl over instrumenterne og afrejsens virvar. Den var som en sølverne fløjte, hvis klare, umiskendelige klang lød gennem den store afskedsharmoni.

Forude på det nederste dæk stod langs rælingen en seksdobbelt række kakiklædte unge mennesker, hvis solbrunede ansigter fortalte om tre års ophold i de tropiske lande. Men afskedssangen lød ikke for dem. Ej heller lød den for den hvidklædte kaptajn på den høje kommandobro, fjern som stjernerne, der stirrede ned på tummelen nedenfor ham. Ej heller gjaldt afskeden de unge officerer længere agterude, der var på vej hjem fra Filippinerne, eller de blege af klimaet medtagne damer ved deres side. Lige agter for landgangsbroen, på promenadedækket, stod en snes senatorer fra De forenede Stater med deres koner og døtre – senatorernes gildeselskab, som en måned igennem var blevet bespist og bedrukket,

overfyldt med statistiske oplysninger og slæbt op ad vulkanske bjerge og ned i lavadale for at betragte Hawaiis herligheder og hjælpekilder. Det var for dette gildeselskabs skyld, at paketdamperen havde lagt til i Honolulu, og det var dette selskab, som Honolulu nu sagde farvel til.

Senatorerne var bekransede og smykkede med blomster. Senator Jeremy Sambrookes tykke hals og brede bryst bar en halv snes guirlander. Ud fra denne blomstermasse stak hans hoved og størstedelen af hans solbrændte og svedende ansigt. Han betragtede blomster som en uting, og mens han så ud over mængden på bolværket, var det med et statistisk øje, som ikke så noget til skønheden, men spejdede ind i arbejdskraften, fabrikkerne, jernbanerne og plantagerne, der lå bagved mængden, og som mængden var et udtryk for. Han så hjælpekilder og tænkte på udvikling, og han havde for travlt med drømme om materielle bedrifter og herskermagt til at lægge mærke til sin datter, der stod ved siden af ham og talte med en ung mand i en net sommerdragt og stråhat, en ung mand, hvis ivrige øjne syntes kun at søge hende og aldrig forlod hendes ansigt. Havde senator Jemmy haft øje for sin datter, ville han have set, at i stedet for den unge femten års pige, som han havde bragt til Hawaii en kort måned før, hjemførte han nu en kvinde.

Sandwich-øerne har et modnende klima, og Dorothy Sambrooke var blevet udsat for det under ualmindelig modnende omstændigheder. Slank, bleg, med blå øjne, en smule trætte af at granske i bøger og forsøge på at tiltvinge sig en forståelse af livet – sådan havde hun været for en måned siden. Men nu var øjnene varme og ikke trætte, kinderne havde

fået farve af solen, og legemet gav de første vink og løfter om svulmende linjer. I den måned havde hun ladet bøgerne ligge, for hun havde fundet større glæde i at læse i livets bog. Hun havde redet på heste, besteget vulkaner og lært at svømme i brændingen. Troperne var trængt ind i hendes blod, og hun glødede af varmen og farven og solskinnet. Og en måned igennem havde hun været i selskab med en mand – Stephen Knight, atlet, brændingsrytter, en bronzebrun havgud, som forstod at læge bidsel på de bragende søer, springe op på ryggen af dem og ride dem i land. Dorothy Sambrooke vidste ikke selv noget om forandringen. Hendes bevidsthed var endnu en ung piges, og hun blev overrasket og ubehageligt berørt af Stephens opførsel i denne afskedens stund. Hun havde betragtet ham som sin legekammerat, og i hele måneden havde han været hendes legekammerat; men nu sagde han ikke farvel som en legekammerat. Afvekslende talte han ophidset og usammenhængende, eller tav stille. Undertiden hørte han ikke, hvad hun sagde, eller hvis han gjorde det, svarede han ikke på sin sædvanlige måde. Hun blev forvirret ved den måde, hvorpå han så på hende. Hun havde ikke før vidst, at han havde sådanne flammende øjne. Der var noget i hans øjne, som var rædselsvækkende. Hun kunne ikke møde det, og hendes egne øjne sænkede sig stadig for det. Alligevel var der også noget tillokkende ved det, og hun søgte stadig at fange et glimt af det flammende, bydende, higende noget, som hun aldrig før havde set i menneskeøjne. Og hun var selv mærkværdigt forvirret og ophidset.

Paketdamperens svære damppibe udsendte et øredøvende hyl, og den blomsterkransede mængde bølgede nærmere til

havnens side. Dorothy Sambrooke havde stukket fingrene i ørene; og mens hun vred mund af modbydelighed over den skrækkelige støj, lagde hun igen mærke til den bydende, higende flamme i Stephens øjne. Han så ikke lige på hende, men på hendes øre, der var fint lyserødt og gennemskinneligt i eftermiddagssolens skrå stråler. Nysgerrigt og fortryllet stirrede hun på det sælsomme noget i hans øjne, indtil han så, at han var blevet opdaget. Hun så ham blive mørkerød i hovedet og hørte ham brumme noget uforståeligt. Han var forlegen, og hun følte selv forlegenhed. Stewarder gik omkring og bad nervøst folk, der ikke skulle med, om at gå i land. Stephen udstrakte sin hånd. Da hun følte grebet af de fingre, der havde grebet hendes tusind gange på vandrutsjebaner og lavaskrænter, hørte hun sangens ord med en ny forståelse, mens de klagede i den hawaiiske sangerindes sølverne strube:

Ka halia ko aloha kai hiki mai,
Ke hone al nej i ku'u manawa,
O oe no ka'u aloka
A loko e hana nei.

Stephen havde lært hende melodien og teksten og betydningen af den – det havde hun indtil dette øjeblik troet; men i dette øjeblik, da deres fingre havde trykket hinanden og deres varme håndflader berørt hinanden for sidste gang, forstod hun for første gang sangens virkelige betydning. Hun så ham næppe gå, heller ikke kunne hun lægge mærke til ham på den menneskefyldte landgangsbro, for hun var dybt inde i en labyrint af erindringer, gennemlevede atter de sidste fire uger og læste på ny, hvad der var hændet, i den nye åbenbarings lys.

Da senatorernes selskab var kommet i land, havde Stephen været én af underholdningskomitéen. Det var ham, som havde givet dem den første opvisning i brændingsridt ude på Waikiki-stranden, hvor han roede sit smalle bræt ud til søs, indtil han blev en forsvindende plet, og så pludselig igen kom til syne, stigende som en havgud op fra virvaret af fråde og kogende hvidt skum – stigende hurtigt højere og højere, skuldre og bryst og lænder og lemmer, indtil han stod svævende på den dampende kam af en mægtig, milelang bølge, med fødderne begravet i det flyvende skum, og blev slynget ind mod stranden med et eksprestogs fart – og til sidst trådte roligt i land ved de forbavsedes fødder. Det havde været hendes første glimt af Stephen. Han havde været den yngste mand i komitéen – han var kun en yngling på tyve år. Han havde ikke underholdt dem med at holde taler, heller ikke havde han taget sig pynteligt ud ved de officielle fester. Det var i brodsøerne ved Waikiki, i jagten på det vilde kvæg på Mauna Kea, og i tilridnings-indhegningen på Haleakala-gården, at han havde besørget sin andel af underholdningen.

Hun havde ikke brudt sig om de uendelige statistiske oplysninger og de evindelige taler af de andre medlemmer af komitéen. Det havde Stephen heller ikke. Og det var sammen med Stephen, at hun havde listet sig bort fra friluftsfesten på Hamakua og fra Abe Louisson, kaffeplanteren, som havde talt om kaffe, kaffe og intet andet end kaffe, i to stive klokketimer. Dengang var det, mens de red blandt de træhøje bregner, at Stephen havde lært hende teksten til *Aloha Oe*, den sang, der var blevet sunget til afsked for de besøgende senatorer i hver landsby, gård og plantage.

Stephen og hun havde lige fra først af været meget sammen. Han havde været hendes legekammerat. Hun havde gjort sig til herre over ham, medens hendes fader havde været optaget af at gøre sig til herre over øernes statistik. Hun var alt for blid til at spille tyran overfor sin legekammerat, men hun havde hersket uindskrænket over ham, undtagen når de var sammen i en båd, til hest eller på bølgeglidebrættet, for så havde han taget kommandoen, og hun havde adlydt ham. Og nu, ved denne sidste afsyngelse af sangen, mens linerne blev kastede los, og den store paketdamper langsomt begyndte at bakke ud fra bolværket, vidste hun, at Stephen var noget mere for hende end hendes legekammerat.

Fem tusind stemmer sang *Aloha Oe* – "Min kærlighed være hos dig, til vi mødes igen" – og i dette første øjeblik af bevidst kærlighed forstod hun også, at hun og Stephen blev revet fra hinanden. Hvornår ville de nogensinde mødes igen? Han havde selv lært hende ordene. Hun huskede, hvordan hun havde lyttet efter, mens han sang dem om og om igen under *hau*-træet ved Waikiki. Havde det været en forudsigelse? Og hun havde beundret hans sang, havde sagt ham, at han sang så udtryksfuldt. Hun lo højt, hysterisk, ved erindringen. Så udtryksfuldt! mens han havde udgydt sit hjerte i sin stemme. Nu vidste hun det, og nu var det for sent. Hvorfor havde han ikke talt? Så huskede hun, at pigebørn på hendes alder ikke ansås for giftefærdige. Men pigebørn på hendes alder var giftefærdige – på Sandwich-øerne – var øjeblikkeligt hendes næste tanke. Sandwich-øerne havde modnet hende – Sandwich-øerne, hvor kød er gyldent, og hvor alle kvinder er modne og solkyssede.

Forgæves spejdede hun ud over den tætpakkede mængde inde på land. Hvad var der blevet af ham? Hun følte, at hun kunne betale, hvad det skulle være, for et eneste glimt endnu af ham, og håbede næsten, at en eller anden dødelig sygdom ville ramme kaptajnen i hans ensomhed oppe på kommandobroen og forsinke afrejsen. For første gang i sit liv betragtede hun sin fader med et beregnende blik, og lagde med nyfødt frygt mærke til hans energiske og bestemte træk. Det ville være frygteligt at sætte sig op imod ham. Og hvilke udsigter ville hun have i sådan en kamp? Men hvorfor havde Stephen ikke talt? Nu var det for sent. Hvorfor havde han ikke talt dengang under *hau*-træet ved Waikiki?

Og så gik det med en inderlig hjerteangst op for hende, at hun vidste hvorfor. Hvad var det, hun en dag havde hørt? Jo, det var ved fru Stantons teselskab, den eftermiddag, da "missionsflokkens" damer havde indbudt senatorselskabets damer. Det var fru Hodgkins, det høje, blonde fruentimmer, som havde stillet sit spørgsmål. Scenen dukkede levende op i hendes erindring – den brede *lanai*, de tropiske blomster, de lydløse asiatiske tjenestefolk, lyden af de mange kvindestemmer og det spørgsmål, fru Hodgkins havde stillet i gruppen ved siden af hende. Fru Hodgkins havde været borte fra øerne i adskillige år og spurgte nu øjensynligt efter gamle veninder fra sine pigedage. "Hvad er der blevet af Susie Maydwell?" var det spørgsmål, hun havde stillet. "Å, hende ser vi aldrig mere noget til; hun giftede sig med Willie Kupele," svarede en anden af damerne fra øerne. Og senator Behrends frue lo og ønskede at vide, hvorfor giftermålet havde afbrudt Susie Maydwells venskabsforbindelser. "*Hapa-haole*," var svaret.

"Han var halvblods, forstår De, og vi her på øerne må virkelig tænke på vore børn."

Dorothy vendte sig til sin fader, bestemt på at anstille en prøve.

"Papa, hvis Stephen nogensinde kommer til De forenede Stater, må han så ikke komme og besøge os?"

"Hvem? Stephen?"

"Ja, Stephen Knight – du kender ham jo. Det er ikke fem minutter siden, du sagde farvel til ham. Hvis han tilfældigvis opholder sig i De forenede Stater i nogen tid, må han så ikke komme og besøge os?"

"Nej, på ingen måde," svarede Jeremy Sambrooke kort. "Stephen Knight er en *hapa-haole*, og du ved, hvad det betyder."

"Nå," sagde Dorothy mat, mens hun følte en sløv fortvivlelse liste ind i sit hjerte.

Stephen var ikke nogen *hapa-haole* – det vidste hun; men hun vidste ikke, at der strømmede en fjerdedel tropisk solskin i hans årer, og det var nok til at gøre ham umulig som ægteskabskandidat. Det var en underlig verden. Der var Hans Højvelbårenhed A. S. Cleghorn, som havde giftet sig med en mørkhudet prinsesse af Kamehamehas blod, og alligevel betragtede mænd det som en ære at kende ham, og de mest eksklusive damer af den overdrevent eksklusive "missionærflok" gav møde ved hans eftermiddagsteselskaber. Og så var der Stephen. Der var ingen, som havde haft noget at sige imod, at han lærte hende at sejle på bølgeglidebrættet, eller at han førte hende ved hånden på de farlige steder i Kilaucas krater. Han kunne sidde til bords med hende og hendes fader, danse med

hende og være medlem af underholdningskomitéen; men fordi der var tropisk solskin i hans årer, kunne han ikke ægte hende.

Og det var ikke til at se på ham. Man måtte høre det for at vide det. Og han var så køn. Billedet af ham tegnede sig for hendes indre syn, og førend hun vidste af det, nød hun erindringen om hans prægtige legemes ynde, hans glimrende skuldre, den kraft hos ham, der kastede hende let op på en hest, bar hende trygt gennem de dundrende brodsøer, eller halede hende for enden af en alpestok op ad den bratte lavakam til solens hus. Der var noget endnu finere og hemmelighedsfuldere, som hun huskede, og som hun netop nu begyndte at forstå – udstrålingen fra det mandlige væsen, som er mand, mand helt igennem, en mandig mand. Hun kom til sig selv med et sæt af skam over de tanker, hun havde tænkt. Hendes kinder rødmede af det varme blod, der hurtigt sank og lod dem blegne ved tanken om, at hun aldrig fik ham at se igen. Paketdamperens stævn var allerede ude i strømmen, og promenadedækket gled netop forbi yderspidsen af havnen.

"Dér er Stephen," sagde hendes fader. "Vift farvel til ham, Dorothy."

Stephen så op til hende med ivrige øjne, og han så i hendes ansigt, hvad han aldrig havde set før.

Af den pludselige glæde i hans eget ansigt vidste hun, at han forstod. Luften genlød af sangen:

> Min kærlighed hos dig –
> Min kærlighed være hos dig, indtil vi ses igen.

Der behøvedes ikke ord til at fortælle deres historie. Rundt om hende kastede passagererne deres blomsterguirlander ind

til deres venner på bolværket. Stephen holdt hænderne i vejret, og hans øjne bad. Hun tog sin egen guirlande over sit hoved, men den var blevet indfiltret i den snor af orientalske perler, som Mervin, en ældre sukkerkonge, havde lagt om hendes hals, da han kørte hende og hendes fader ned til damperen.

Hun sloges med perlerne, der hang fast i blomsterne. Damperen gled roligt videre. Stephen var allerede lige under hende. Nu var det rette øjeblik der. I næste øjeblik ville han være forbi. Hun brast i gråd, og Jeremy Sambrooke så spørgende på hende.

"Dorothy!" udbrød han hvast.

Med velberåd hu rev hun snoren over, og i en byge af perler faldt blomsterne ned til den ventende elsker. Hun stirrede på ham, indtil tårerne blændede hende, og hun skjulte sit ansigt ved Jeremy Sambrookes skulder, så han glemte sin elskede statistik i forundring over pigebørn, som blev voksne. Menneskemængden sang videre, og sangen lød svagere på afstand, men stadig smeltende med Hawaiis vellystige elskovssmægten, og ordene åd sig ind i hendes hjerte som syre, fordi de ikke var sande:

> Aloha oe, aloha oe, e ke onaona noho ikahpo,
> en kærlig omfavnelse, ahoi ae au, indtil vi ses igen.

Chun Ah Chun

Der var intet påfaldende i Chun Ah Chuns udseende. Han var temmelig lille af en kineser at være, og han havde kinesernes smalle skuldre og fattigdom på kød. En almindelig turist, som tilfældigvis havde set et glimt af ham i Honolulus gader, ville have anslået ham til en godmodig lille kineser, rimeligvis ejer af et velstående vaskeri eller en skrædderbutik. Hvad godmodigheden og velhavenheden angår, ville bedømmelsen have været rigtig, skønt ikke helt træffende; for Chun Ah Chun var lige så godmodig, som han var velhavende, og det sidste kendte intet menneske en tiendedel af. Det var velbekendt, at han var kolossalt rig, men i hans tilfælde var ordet "kolossalt" kun et udtryk for det ukendte.

Ah Chun havde kløgtige små øjne, sorte og perleagtige og så småbitte, at de lignede vridborhuller. Men de sad langt fra hinanden og beskyttedes af en pande, der klart nok var en tænkers pande. For Ah Chun havde sine problemer og havde haft dem hele sit liv. – Ikke at han nogensinde havde pint sig med dem. Et grundtræk ved ham var, at han var filosof, og hvad enten han var kuli eller mangemillionær og hersker over mange mænd, var hans sjælsligevægt den samme. Han levede altid i en åndelig ros ophøjede sjælsligevægt, uden at lade sig skræmme af held eller bringe ud af fatning af uheld. Alting kom ham til nytte, hvad enten det var prygl af opsynsmanden på sukkerrørsmarkerne, eller et fald i sukkerpriserne, da han selv ejede de marker. Og således beherskede han fra sin sikre

tilfredsheds faste klippe problemer, som kun få mænd, end sige da en kinesisk bonde har at tænke over.

Det var netop, hvad han var – en kinesisk bonde, født til at arbejde alle sine dage i marken ligesom et dyr, men bestemt til at slippe bort fra marken som prinsen i et eventyr. Ah Chun kunne ikke huske sin fader, en lille landmand i en egn ikke langt fra Canton; heller ikke huskede han meget til sin moder, som var død, da han var seks år gammel. Men han huskede sin højtærede onkel, Ah Kow, for ham havde han tjent som en slave fra sit sjette til sit fireogtyvende år. Da var det, at han undslap ved at borthyre sig selv som kuli til at arbejde i tre år på Hawaiis sukkerplantager for halvtreds cents om dagen.

Ah Chun var en god iagttager. Han havde øje for småting, som ikke én mand af tusind nogensinde lagde mærke til. Tre år arbejdede han i marken, og da den tid var gået, vidste han mere om sukkerrørsdyrkning end opsynsmændene eller selve inspektøren, og inspektøren ville være blevet forbavset over det kendskab, som den visne lille kuli havde til udvindingsprocesserne i møllen. Men Ah Chun studerede ikke blot sukkerfremstillingen. Han studerede for at finde ud af, hvordan man blev ejer af sukkermøller og plantager. Én opdagelse kom han snart til, nemlig at man ikke blev rig af sine egne hænders arbejde. Det vidste han, for han havde selv arbejdet en snes år. De folk, der blev rige, blev det af andres hænders arbejde. Og den mand var rigest, som havde det største antal af sine medmennesker til at slide og slæbe for sig.

Da hans kontrakt var udløbet, anbragte Ah Chun derfor sine spareskillinger i en lille importforretning og gik i kompagni med en vis Ah Yung. Dette firma blev til sidst det store "Ah Chun

& Ah Yung", som gjorde forretninger med alt muligt, lige fra indiske silketøjer og krydderier til guanoøer og brigger til at hyre arbejdere. Imidlertid tog Ah Chun plads som kok. Han var en god kok, og tre år efter var han den højst betalte køkkenchef i Honolulu. Hans fremtid var sikret, og han var et fæ, at han opgav den, som hans principal, Dantin, fortalte ham; men Ah Chun vidste, hvad han ville, og blev derfor kaldt et tredobbelt fæ og modtog en gave på halvtreds dollars ekstra foruden den løn, der skyldtes ham.

Firmaet Ah Chun & Ah Yung tjente store penge. Ah Chun behøvede ikke længere at være kok. Det var opgangstider på Sandwich-øerne. Der plantedes sukker efter en udstrakt målestok, og der behøvedes arbejdskraft. Ah Chun så sin lejlighed og slog sig på at indføre arbejdskraft. Han bragte tusinder af kulier fra Canton til Sandwich-øerne, og hans rigdom begyndte at vokse. Han forstod at anbringe sine penge. Hans perleagtige, sorte øjne så gode forretninger, hvor andre folk så fallit. Han købte en fiskedam for en bagatel, og den gav ham senere fem hundrede procent og blev den kilde, hvormed han åbnede for og gjorde sig til eneherre over Honolulus fiskehandel. Han holdt ikke taler til at sætte i aviserne, gjorde ingen figur i politik, legede heller ikke med revolutioner, men han forudså begivenhedernes gang tydeligere og længere i forvejen end de mænd gjorde, der styrede dem. Med sin sjæls øje så han Honolulu som en moderne, elektrisk oplyst by på en tid, da den strakte sig, uordentlig og sandforpint, over et øde rev af opdukkede koralklipper. Altså købte han grunde. Han købte grunde af købmænd, der trængte til rede penge, af fattige indfødte, af handelsmænds forsoldede sønner, af enker og

forældreløse og af de spedalske, der blev deporteret til Molokai; og efterhånden som årene gik, viste det sig, at der var brug for de grundstykker, han havde købt, til pakhuse eller kontorbygninger eller hoteller. Han lejede ud og bortforpagtede, solgte og købte og solgte igen. Men der var også andre ting han stak sin tillid og sine penge i – Parkinson, renegaten og skipperen, som ingen ville stole på, og Parkinson sejlede af sted med den lille *Vega* på hemmelighedsfulde rejser. Der blev sørget for Parkinson indtil han døde, og mange år efter blev Honolulu overrasket, da det sivede ud, at guanoøerne Drake og Acorn var blevet solgt til det engelske fosfatselskab for trekvart million. Og så var der de fede, indbringende dage under kong Kalakaua, da Ah Chun betalte tre hundrede tusind dollars for opiumskoncessionen. Men når han betalte en tredjedel million for eneretten til giften, var det ikke desto mindre en god anbringelse af pengene, thi for udbyttet købte han Kalalau-plantagen, som atter gav ham tredive procent i sytten år, og som han til sidst solgte for halvanden million.

Det var under Kamehameha'erne, længe før, at han havde tjent sit fødeland som kinesisk konsul – en stilling, der ikke var ganske uindbringende; og det var under Kamehameha IV, at han skiftede sit undersåtsforhold og blev borger på Sandwich-øerne for at kunne ægte Stella Allendale, der selv var den brunhudede konges undersåt, skønt der løb mere angelsaksisk end polynesisk blod i hendes årer. I hende var den forskellige afstamning i virkeligheden så fortyndet, at den måtte regnes ud i ottendedele og sekstendedele. I dette sidste forhold havde hun blodet af sin oldemoder Paahao – *prinsesse* Paahao, for hun hørte til kongeslægten.

Stella Allendales oldefader havde været en vis kaptajn Blunt, en engelsk eventyrer, som gik i tjeneste hos Kamehameha I. og var blevet tabu og høvding. Hendes bedstefader havde været en hvalfangerkaptajn fra New Bedford, mens hun gennem sin egen fader havde fået en fjern blanding af italiensk og portugisisk blod, som var blevet indpodet i hans egen engelske race. Juridisk talt var Ah Chuns ægtefælle hawaiisk, men i virkeligheden indeholdt hun mere af enhver anden af tre andre nationaliteter.

Og ind i denne sammenhobning af racer indførte Ah Chun den mongolske blanding. Således blev hans børn med fru Ah Chun en toogtredivtedel polynesiere, en sekstendedel italienere, en sekstendedel portugisere, halvt kinesere og elleve toogtredivtedele englændere og amerikanere. Det kunne nok have været, at Ah Chun ville have afholdt sig fra ægteskabet, hvis han havde kunnet forudse den vidunderlige familie, der ville blive resultatet af denne forbindelse. Den var vidunderlig i mange henseender. For det første var der dens størrelse. Der var femten sønner og døtre, for størsteparten døtre. Sønnerne kom først, tre af dem, og derefter fulgte i uforanderlig rækkefølge et helt dusin pigebørn. Raceblandingen var fortrinlig. Den viste sig ikke blot frugtbar, for afkommet var uden undtagelse sundt og pletfrit. Men det mest forbløffende ved familien var dens skønhed. Alle pigebørnene var smukke – fint, æterisk skønne. Mama Ah Chuns runde linjer lod til at ændre på papa Ah Chuns magre kanter, og døtrene blev slanke uden at være bønnestager, rundmusklede uden at være tyksakker. I hvert træk i hvert ansigt var der stadig mindelser om Asien, alle sammen omarbejdede og skjult af gammel-

England, Amerika og Sydeuropa. Ingen, der så dem, ville uden at få nærmere oplysninger have kunnet gætte sig til, hvor meget kinesisk blod der flød i deres årer; og på den anden side kunne ingen, der så dem, og havde fået det at vide, undgå straks at lægge mærke til de kinesiske spor.

Som skønheder var Ah Chuns pigebørn noget nyt. Man havde aldrig før set deres lige. De lignede intet så meget, som de lignede hinanden, og dog havde hver af dem sin bestemte individualitet. Man kunne ikke forveksle dem med hinanden. På den anden side mindede Maud, som var blåøjet og gulhåret, én straks om Henrietta, en olivenbrun brunette med store, smægtende mørke øjne og blåsort hår. Denne lighed, der fandtes hos dem alle og udjævnede enhver forskellighed, var Ah Chuns bidrag. Han havde lagt bunden, på hvilken racernes blandede mønstre havde tegnet sig. Han havde leveret den fintbyggede kinesiske ramme, over hvilken det angelsaksiske, romanske og polynesiske køds finheder og elegancer havde opbygget sig.

Fru Ah Chun havde sine egne idéer, som Ah Chun slog sin lid til, skønt han aldrig tillod dem at få udtryk, når de kom i modstrid med hans egen filosofiske ro. Hun havde hele sit liv været vant til at leve på europæisk vis. Godt, Ah Chun gav hende et europæisk hus. Senere, da hans sønner og døtre blev store nok til at sige deres mening, byggede han en villa, en rummelig, vidtløftig bygning, lige så beskeden som den var pragtfuld. Alt som tiden gik, rejste der sig også et hus på Tantalusbjerget, hvor familien kunne flygte hen, når den "syge vind" blæste fra syd. Og ved Waikiki byggede han sig en bolig ved stranden på en stor grund, der var så godt valgt, at da De forenede Staters

regering senere hen eksproprierede den i fortifikationsøjemed, indbragte ekspropriationen ham en kolossal sum. I alle hans huse var der billard- og rygeværelser og gæsteværelser i stort antal, for Ah Chuns vidunderlige afkom satte pris på megen selskabelighed. Møblementet var ekstravagant i al sin jævnhed. Kongers løsesummer blev givet ud uden tilskuestillen – takket være afkommets udviklede smag.

Ah Chun havde været rundhåndet med hensyn til deres opdragelse. "Blæse være med udgiften," havde han i gamle dage sagt til Parkinson, når denne sløje sømand ikke kunne se nogen grund til at gøre *Vega* sødygtig. "Før De bare skonnerten, så skal jeg betale regningerne." Og på samme måde havde han handlet med sine sønner og døtre. Det havde været deres sag at få en uddannelse, og så blæse være med udgiften. Harold, den ældste, havde gennemgået Harvard og Oxford; Albert og Charles havde været klassekammerater i Yale. Og døtrene, fra den ældste nedefter, havde fået den første forberedelse på Mills Seminarium i Californien, og var derefter gået over til Vassar, Wellesley eller Bryn Mawr. Adskillige havde efter deres eget ønske fået den sidste uddannelse i Europa. Og fra hele verden vendte Ah Chuns sønner og døtre tilbage til ham med forslag og råd til udstyrelsen af hans boligers stilfærdige pragt. Ah Chun selv foretrak en østerlandsk pralende vellystig glans; men han var filosof, og han indså tydeligt, at hans børns smagsretning var korrekt efter occidentalsk målestok.

Naturligvis gik hans børn ikke under navnet Ah Chuns børn. Ligesom han selv havde udviklet sig fra kuli og arbejdsmand til millionær, sådan havde også hans navn udviklet sig. Mama Ah Chun havde stavet det A'Chun, men hendes kloge afkom havde

slettet apostrofen og stavede det Achun. Ah Chun gjorde ingen indvendinger. Hvorledes hans navn blev stavet, generede ikke i mindste måde hans magelighed eller hans filosofiske ro. Og desuden var han ikke stolt. Men da hans børn steg så højt som til en stivet skjorte, en stivet flip og en diplomatfrakke, generede de hans magelighed og ro. Det ville Ah Chun ikke vide noget af. Han foretrak Kinas løstflagrende kjortler, og de kunne hverken lokke eller kujonere ham til at gøre forandring i så henseende. De prøvede begge fremgangsmåder, og navnlig i den sidste havde de et særligt uheld med sig. Det var ikke for intet, at de havde været i Amerika. De havde lært, hvilken nytte en boykotning kunne gøre, når den anvendtes af organiseret arbejde, og de boykottede ham, deres fader, Chun Ah Chun, i hans eget hus, med mama Ah Chuns hjælp og støtte. Ah Chun selv var ukendt med vestens dannelse, men derimod grundigt hjemme i vestens arbejdsforhold. Han selv var en stor arbejdsgiver og forstod at tage det op med denne taktik. Han erklærede øjeblikkeligt lockout mod sit oprørske afkom og sin vildfarende ægtefælle. Han afskedigede sine snese af tjenestefolk, låsede sine stalde, lukkede sine huse og slog sig ned på det kongelige hawaiiske hotel, i hvilket foretagende han tilfældigvis var den største aktieejer. Familien flagrede fortvivlet om på besøg hos venner, mens Ah Chun roligt styrede sine mange forretninger, røg sin lange pibe med det lille sølvhoved, og grublede over problemet sit vidunderlige afkom.

Dette problem forstyrrede imidlertid ikke hans ro. Han vidste på forhånd i sin filosofiske sjæl, at når det var modent, ville han løse det. Imidlertid indskærpede han den lektion, at så medgørlig han end var, var han ikke desto mindre absolut

diktator over familien Ah Chuns skæbne. Familien holdt det gående en uge, men kom så tilbage sammen med Ah Chun og de mange tjenestefolk for igen at bebo villaen. Og senere blev der aldrig gjort vrøvl, når det faldt Ah Chun ind at betræde sin strålende salon i blå silkekaftan, forede tøfler og sort silkekalot med rød knap i toppen, eller når han gik rundt og bakkede på sin tyndrørede pibe med sølvhovedet blandt de cigaret- og cigarrygende officerer og civilister på de brede verandaer eller i rygeværelset.

Ah Chun havde en enestående stilling i Honolulu. Skønt han ikke viste sig i selskabslivet, havde han adgang alle steder. Han gik aldrig ud, undtagen til byens kinesiske købmænd; men han holdt åbent hus, og han var altid midtpunktet i sit eget hjem og hovedfiguren ved sit bord. Selv bondefødt kineser præsiderede han i en atmosfære af dannelse og forfinelse, som ikke stod tilbage for nogen på alle øerne. Heller ikke var der noget menneske på alle øerne, som var for stolt til at overskride hans tærskel og modtage hans gæstfrihed. Først og fremmest var tonen i villa Achun ulastelig. Desuden var Ah Chun en magt. Og endelig var Ah Chun et mønster i moralsk henseende og en hæderlig forretningsmand. Til trods for den kendsgerning, at forretningsmoralen stod højere end på fastlandet, overgik Ah Chun Honolulus andre forretningsmænd i sin hæderligheds samvittighedsfulde strenghed. Det hed sig, at hans ord var lige så godt som hans underskrift. Man behøvede aldrig at have noget skriftligt fra ham for at binde ham. Han brød aldrig sit ord. Tyve år efter at Hotchkiss fra Hotchkiss-Morterson-selskabet var død, fandt de iblandt forlagte papirer en optegnelse om et lån på tredive tusind dollars, som Ah Chun

havde fået. Det var blevet stiftet, den gang Ah Chun var gehejmeråd hos Kamehameha II. I de pengetjenende velmagtsdages travlhed og forvirring var sagen gået Ah Chun af minde. Der var intet gældsbevis, intet juridisk gyldigt krav på ham, men han afgjorde det helt ud med Hotchkiss' bo og indbetalte frivilligt i renter og rentersrenter en sum, der langt oversteg kapitalen. På samme måde, da han mundtlig gik i borgen for den usalige Kakiku-kanaliserings-plan på en tid, da selv de mindst forhåbningsfulde ikke drømte om, at en kaution ville være nødvendig – "han underskrev en check på to hundrede tusind uden så meget som at ryste på hånden, mine herrer, uden at ryste på hånden," rapporterede sekretæren for dette afdøde foretagende, da han var blevet udsendt i det fortvivlede håb at finde ud af, hvad Ah Chun havde i sinde. Og foruden mange lignende eksempler på hans ordholdenhed var der næppe en mere bekendt mand på Sandwich-øerne, som ikke ved en eller anden lejlighed havde fået finansiel støtte af Ah Chun.

Sådan gik det til, at Honolulu så hans vidunderlige familie vokse op til et forvirrende problem og i al hemmelighed havde ondt af ham, for det gik over deres evne at forestille sig, hvad han ville gøre med den. Men Ah Chun så problemet tydeligere end de. Ingen vidste så godt som han selv, i hvor høj grad han var en fremmed i sin egen familie. Hans egen familie anede det ikke. Han indså, at der var ingen plads til ham iblandt hans lænders vidunderlige frugt, og han så fremad til sin alderdom og vidste, at han ville blive mere og mere fremmed. Han forstod ikke sine børn. Deres samtaler drejede sig om ting, som han ikke interesserede sig for og ikke forstod sig på. Vestens

dannelse var gået ham forbi. Han var asiat til sin sidste trævl, hvad der betød, at han var hedning. Deres kristendom var for ham det rene vrøvl. Men alt det ville han have ignoreret som noget udenforstående og ligegyldigt, hvis blot han kunne have forstået de unge mennesker selv. Når Maud for eksempel sagde ham, at husholdningsregnskabet for den måned løb op til tredive tusind – det forstod han, ligesom han forstod Alberts anmodning om fem tusind til at købe skonnertyachten *Muriel* og blive medlem af Hawaiis yachtklub. Men det var deres fjernere, mere indviklede ønsker og åndsprocesser, som forvirrede ham. Det var ikke længe om at gå op for ham, at hver eneste søns og datters tankegang var en hemmelig labyrint, som han aldrig kunne håbe på at betræde. Altid rendte han panden mod den mur, der adskiller østen fra vesten. Deres sjæle var utilgængelige for ham, og derigennem vidste han også, at hans sjæl var utilgængelig for dem.

Desuden, efterhånden som årene kom over ham, greb han sig i at glide mere og mere tilbage til sin egen race. De ildelugtende dufte i kineserkvarteret var krydret vellugt for ham. Han indsnusede dem med velbehag, mens han gik hen ad gaden, for i hans tanker førte de ham tilbage til Cantons snævre, krogede gyder, der vrimlede af liv og bevægelse. Han angrede, at han havde klippet sin pisk af for at glæde Stella Allendale i forlovelsesdagene, og overvejede alvorligt, om det ville være tilrådeligt at rage sin isse og lade en ny pisk vokse. De retter, som hans højt betalte køkkenchef lavede til ham, kildrede ikke hans erindrende gane sådan som det uhyggelige ruskomsnusk i den beklumrede restaurant nede i kineserkvarteret. Han havde langt større glæde af en halv times

røg og passiar med et par gamle kinesiske kammerater end af at føre forsædet ved de overdådige og elegante middage, som hans villa var berømt for, ved hvilke blomsten af det europæiske og amerikanske selskab sad ved det lange bord, herrer og damer i broget række, damerne med ædelstene, der luede i det dæmpede lys på hvide halse og arme, herrerne i kjole og hvidt, og alle passiarende og leende over emner og vittigheder, som, om de end ikke ligefrem var uforståelige for ham, dog hverken interesserede eller morede ham.

Men det var ikke blot hans afsondrethed og hans voksende trang til at vende tilbage til sine kinesiske kødgryder, som udgjorde problemet. Der var også hans rigdom. Han havde skuet fremad til en rolig alderdom. Han havde arbejdet hårdt. Hans belønning skulle have været fred og hvile. Men han vidste, at med hans kolossale formue kunne fred og hvile umuligt blive hans. Der var allerede tegn og varsler. Han havde set lignende bryderier før. Der var nu hans gamle principal, Dantin, hvis børn ved lovens hjælp havde fravristet ham rådigheden over hans formue og fået retten til at udnævne formyndere til at bestyre den for ham. Ah Chun vidste, og vidste det med absolut sikkerhed, at havde Dantin været en fattig mand, ville der være blevet kendt for ret, at han havde forstand nok til at styre sine egne sager. Og gamle Dantin havde kun haft tre børn og en halv million, hvorimod han, Chun Ah Chun, havde femten børn, og ingen anden end han selv vidste hvor mange millioner.

"Vore døtre er smukke kvinder," sagde han en aften til sin kone. "Der er mange unge mænd. Huset er altid fuldt af unge mænd. Mine cigarregninger er meget store. Hvorfor bliver der ingen giftermål?"

Mama Achun trak på skuldrene og tav.

"Kvinder er kvinder og mænd er mænd – det er sært, at der ingen giftermål bliver. Måske de unge mænd ikke synes om vore døtre."

"Jo, de synes såmænd godt nok om dem," svarede mama Achun. "Men forstår du, de kan ikke glemme, at du er dine døtres fader."

"Alligevel glemte du, hvem min fader var," sagde Ah Chun alvorligt. "Alt, hvad du forlangte, var, at jeg skulle klippe min pisk af."

"De unge mænd er formodentlig mere nøjeregnende end jeg."

"Hvad er det største i verden?" spurgte Ah Chun pludseligt, og som om han ville tale om noget andet.

Mama Achun tænkte sig om et øjeblik; så svarede hun: "Gud."

Han nikkede. "Der er guder af forskellig slags. Somme er af papir, somme af træ, somme af bronze. På kontoret har jeg en lille en, som jeg bruger som brevpresser. I museet er der en mængde guder af koralblokke og lavasten."

"Men der er kun én Gud," erklærede hun bestemt, idet hun rankede sin fyldige krop som i lyst til at optage en kamp.

Ah Chun så faresignalet og drejede af.

"Men hvad er større end Gud?" spurgte han. "Det skal jeg sige dig. Det er penge. I min tid har jeg gjort forretninger med jøder og kristne, muhamedanere og buddhister, og med små, sorte mænd fra Salomons-øerne og Ny Guinea, som bar deres gud hos dem indpakket i olieret papir. De havde forskellige guder, disse mænd, men de tilbad alle penge. Der er nu den kaptajn Higginson. Det lader til, at han synes om Henrietta."

"Han gifter sig aldrig med hende," svarede mama Achun. "Han bliver admiral, før han dør –"

"Kontreadmiral," indskød Ah Chun. "Ja vel, det ved jeg. Det bliver de, når de får deres afsked."

"Hans familie i De forenede Stater er højt på strå. De ville ikke blive glade, hvis han giftede sig – hvis han ikke giftede sig med en amerikansk pige."

Ah Chun bankede asken ud af sin pibe og stoppede tankefuldt sølvhovedet med en lille klump tobak. Han tændte den og røg den ud, før han talte igen.

"Henrietta er den ældste af pigebørnene. Den dag hun gifter sig, giver jeg hende tre hundrede tusind dollars. Det vil nok fange den kaptajn Higginson og hans fornemme familie med. Lad et ord falde om det til ham. Det overlader jeg til dig."

Og Ah Chun sad og røg videre, og i de bølgende røgskyer så han Toy Shueys ansigt og skikkelse danne sig – Toy Shuey, enepigen i hans onkels hus i landsbyen ved Canton, hvis arbejde aldrig blev gjort, og som for et helt års tjeneste fik én dollar. Og han så sit ungdommelige jeg stige frem i den bølgende røg, sit ungdommelige jeg, som havde slidt i atten år på onklens mark for ikke stort mere. Og nu gav han, Ah Chun, bonden, sin datter en medgift af tre hundrede tusind års sådant arbejde. Og hun var kun én af et dusin døtre. Han følte sig ikke opløftet ved tanken. Det slog ham, at det var en pudsig, lunefuld verden, og han kluklo højt og vækkede mama Achun af et drømmeri, i hvilket han vidste, at hun var dybt nede i sit væsens skjulte lønkamre, hvor han aldrig var trængt ind.

Men Ah Chuns ord gik videre i en hvisken, og kaptajn Higginson glemte sin værdighed som kontreadmiral og sin fine

familie, og giftede sig med tre hundrede tusind dollars og en forfinet og dannet pige, som var en toogtredivtedel polynesier, en sekstendedel italiener, en sekstendedel portugiser, elleve toogtredivtedele englænder og amerikaner og halvt kineser.

Ah Chuns rundhåndethed gjorde sin virkning. Hans døtre blev pludselig gode og ønskværdige partier. Clara var den næste, men da territoriets statssekretær formelt anholdt om hendes hånd, lod Ah Chun ham vide, at han måtte vente på sin tur, for Maud var den ældste, og hun skulle giftes først. Det var klog politik. Hele familien fik en levende interesse i at få Maud bortgiftet, og det lykkedes i løbet af tre måneder, med Ned Humphreys, De forenede Staters indvandringskommissionær. Både han og Maud beklagede sig, for medgiften var kun to hundrede tusind. Ah Chun forklarede imidlertid, at han i begyndelsen havde været så rundhåndet for at bryde isen, og at derefter kunne hans døtre ikke vente andet end at gå billigere af.

Clara fulgte efter Maud, og derefter var der i to år en uafbrudt række bryllupsfester i villaen. Imidlertid havde Ah Chun ikke ligget på den lade side. Den ene efter den anden af hans pengeanbringelser blev opsagt. Han solgte sine andele i en række foretagender, og skridt for skridt, så at han ikke voldte nogen pludselig dalen i priserne, skilte han sig af med sine store landejendomme. Til sidst fremkaldte han imidlertid et kursfald og solgte med tab. Grunden til dette hastværk var de byger, som han allerede så stige frem i synskredsen. Da Lucille var blevet gift, lød allerede genlyden af skænderier og skinsyge i hans øren. Luften var fuld af planer og modplaner for at vinde hans gunst og indtage ham mod den ene eller den anden af

hans svigersønner eller mod dem alle på én nær. Og alt det bidrog ikke til den fred og hvile, han havde planlagt for sin alderdom.

Han fremskyndede sine anstrengelser. I lang tid havde han stået i brevveksling med hovedbankerne i Shanghai og Macao. I flere år havde enhver damper, der afgik, medført anvisninger til en vis Chun Ah Chuns ordre på deposita i disse orientalske banker. Nu blev anvisningerne større. Hans to yngste døtre var endnu ikke gift. Han ventede ikke, men gav dem hver en medgift af hundrede tusind, som lå i Hawaiis bank og trak renter og ventede på deres bryllupsdag. Albert overtog firmaet Ah Chun & Ah Yungs forretninger, efter at Harold, den ældste, havde foretrukket at modtage en kvart million og bosætte sig i England. Charles, den yngste, fik hundrede tusind, en lovmæssig formynder og et kursus i et Keeley-institut. Mama Achun fik villaen, huset på Tantalusbjerget og en ny bolig ved søen i stedet for den, som Ah Chun havde solgt til regeringen. Desuden fik mama Achun en halv million i vel anbragte penge.

Ah Chun var nu rede til at knække problemets nød. En skøn morgen, da familien sad ved frokostbordet – han havde sørget for, at alle hans svigersønner og deres hustruer var til stede – meddelte han dem, at han stod i begreb med at vende tilbage til sit fædreland. I en køn lille prædiken forklarede han, at han havde sørget rigeligt for sin familie, og han udviklede forskellige læresætninger, som han var sikker på, sagde han, ville sætte dem i stand til at leve sammen i fred og harmoni. Han gav også sine svigersønner forretningsråd, prædikede om, hvor fortræffeligt det var at leve mådeholdent og anbringe sine

penge sikkert, og lod dem nyde godt af sit omfattende kendskab til Hawaiis industrielle og merkantile forhold. Så forlangte han sin vogn, og ledsaget af den grædende mama Achun lod han sig køre ned til Stillehavets postdamper og efterlod en panik i villaen bag sig. Kaptajn Higginson råbte vildt på, at han burde sættes under formynderskab. Døtrene udgød rigelige tårer. En af deres mænd, en forhenværende dommer, betvivlede Ah Chuns sunde forstand og skyndte sig til de rette myndigheder for at få den undersøgt. Han kom tilbage med den oplysning, at Ah Chun den foregående dag havde givet møde for sundhedskommissionen, havde forlangt at blive undersøgt og havde bestået prøven med glans. Der var intet at gøre, og derfor gik de ned og sagde farvel til den lille, gamle mand, der viftede til afsked fra promenadedækket, mens den store damper stævnede gennem koralrevet og ud i rum sø.

Men den lille, gamle mand skulle ikke til Canton. Han kendte sit eget land for godt, og mandarinernes udpresninger i lige måde, til at vove sig derind med den flotte slump rigdom, som han havde tilbage. Han rejste til Macao. Nu havde Ah Chun længe udøvet en konges magt, og han var lige så herskesyg som nogen konge. Da han gik i land i Macao og gik til det største europæiske hotels kontor for at indføre sit navn i fremmedbogen, lukkede portieren bogen i for næsen af ham. Kinesere blev ikke modtaget. Ah Chun lod direktøren kalde og blev behandlet med hån. Han kørte bort, men to timer efter kom han tilbage igen. Han kaldte portieren og direktøren for sig, gav dem en måneds løn og afskedigede dem. Han havde købt hotellet; og i dets smukkeste række værelser slog han sig ned for de mange måneder, mens hans pragtfulde palæ i byens

udkant blev bygget til ham. Imidlertid forøgede han, med den uundgåelige dygtighed, der var ham egen, fortjenesten af sit store hotel fra tre procent til tredive.

De sorger, som Ah Chun var flygtet for, begyndte snart. Der var svigersønner, som anbragte deres penge uforsigtigt, andre, som satte den achunske medgift over styr. Da Ah Chun havde trukket sig ud af det, ventede de sig noget af mama Ah Chun og hendes halve million, og mens de ventede, fostrede de ikke de bedste følelser mod hinanden. Sagførere blev fede, mens de undersøgte ordlyden af depositumsrecepisser. Søgsmål, modsøgsmål og kontrasøgsmål fyldte Hawaiis retter. Heller ikke politiretterne slap fri. Der var vrede sammenstød, hvor der veksledes hårde ord og endnu hårdere slag.

Det hændte sig, at urtepotter blev kastet for at give bevingede ord yderligere eftertryk. Og der opstod injuriesager, som slæbte sig gennem retterne og vakte hele Honolulus spænding om, hvad vidnerne ville åbenbare.

I sit palæ, omgivet af alle Orientens kostelige herligheder, ryger Ah Chun sin rolige pibe, mens han lytter til spektaklet hinsides havet. Med hver postdamper går der et brev på fejlfrit engelsk, skrevet på en amerikansk skrivemaskine, fra Macao til Honolulu, og i dette giver Ah Chun i beundringsværdige ord og forskrifter sin familie det råd at leve i samdrægtighed og energi. Hvad ham selv angår, er han udenfor det hele, og godt tilfreds med dét. Han har opnået fred og hvile. Af og til klukler han og gnider sine hænder, og hans skæve, små øjne blinker muntert ved tanken om denne pudsige verden. For ud af hele sit liv og sin filosofi har han dette ene tilbage – overbevisningen om, at dette er en meget pudsig verden.

Fogeden på Kona

"Man kan ikke lade være at holde af klimaet," sagde Cudworth til svar på min lovtale over Kana-kysten. "Jeg var et ungt menneske, lige færdig med universitetsstudierne, da jeg kom hertil for atten år siden. Jeg vendte aldrig tilbage, undtagen naturligvis på besøg. Og hvis De har noget sted på jorden, der er Dem kært, vil jeg advare Dem mod at blive her for længe, ellers vil De opdage, at dette er blevet Dem endnu kærere."

Vi var færdige med middagsmaden, der var blevet anrettet på den store *lanai*, den, som ligger udsat for nordenvinden, skønt "udsat" er sandelig et uheldigt udtryk i et så henrivende klima.

Lysene var blevet slukket, og en slank, hvidklædt japaner smuttede som en ånd gennem det sølvklare måneskin, bød os cigarer og forsvandt i villaens mørke. Jeg så gennem et skærmbræt af banan- og lehuatræer ned over guavabuskene til det rolige hav tusind fod under mine fødder. I en uge, lige siden jeg var kommet i land fra den lille kystdamper, havde jeg boet hos Cudworth, og i den tid havde intet vindpust kruset det rolige vand. Ganske vist havde der været kulinger, men det var de blideste zefyrer, som nogensinde luftede hen over sommerøer. De var ikke vindstød; de var suk – lange, balsamiske suk fra en hvilende verden.

"Et lotusland," sagde jeg.

"Hvor enhver dag ligner enhver anden dag, og hver dag er et paradis af dage," svarede han. "Der hænder aldrig noget. Det er ikke for varmt. Det er ikke for koldt. Det er altid netop, som det

skal være. Har De lagt mærke til, hvordan landet og havet skiftes til at trække vejret?"

Jeg havde ganske rigtigt lagt mærke til det henrivende, rytmiske åndedræt. Hver morgen havde jeg lagt mærke til søbrisen, der begyndte inde ved kysten og langsomt strakte sig ud til søs, mens den blæste det mildeste, blødeste pust af ozon ind over landet. Den spillede hen over havet og formørkede dets overflade svagt, med hist og her og alle vegne lange striber af havblik, som skiftede, vekslede og flyttede sig, alt efter brisens lunefulde kys og hver aften havde jeg set søens åndepust dø hen i himmelsk ro og hørt landbrisen sagte bruse frem gennem kaffetræerne og jordnøddetræerne.

"Det er den evige freds land," sagde jeg. "Blæser det nogensinde her? Sådan virkeligt blæser? De ved nok, hvad jeg mener."

Cudworth rystede på hovedet og pegede mod øst.

"Hvor kan det blæse med sådan en skranke til at standse blæsten?"

Højt i vejret hævede Mauna Keas og Mauna Loas mægtige former sig og syntes at skjule halvdelen af den stjernebesåede himmel. Halvtredje mil over vore hoveder løftede de deres, hvide af sne, som end ikke tropesolen havde formået at smelte.

"Jeg tør vædde på, at for øjeblikket blæser det fyrretyve mil i timen tredive mil fra os."

Jeg smilede vantro.

Cudworth gik hen til telefonen på *lanai*'en. Han ringede Waimea, Kohala og Hamakua op én efter én. Stumper af hans samtale fortalte mig, hvordan det blæste: "Fygende og forrygende, hvad behager ? ... Hvor længe har det varet? ... Ikke

mere end en uge? ... Hallo, er det dig, Abraham? ... Ja vel, ja vel ... Ja, når du absolut vil plante kaffe på Hamakua-kysten ... Pokker i vold med dine læbælter! Du skulle bare se *mine* træer."

"Det blæser en storm," sagde han til mig, idet han hængte telefonrøret op. "Jeg laver altid sjov med Abrahams kaffeplantage. Han har fem hundrede tønder land, og han udretter hele vidundere med at plante læbælter, men hvordan han kan få træerne til at stå fast, går over min forstand. Blæser? Det blæser altid ovre på Hamakua-kysten. Kohala melder en skonnert, som for klodsrebede sejl stævner ind gennem kanalen mellem Hawaii og Maui, men har stort besvær med det."

"Det er vanskeligt at begribe," sagde jeg mat. "Hænder det aldrig, at et lille pust af det går på egen hånd og slår sig ned her?"

"Aldrig et pust. Vor landbrise er absolut ikke af den slags, for den opstår på denne side af Mauna Kea og Mauna Loa. Ser De, landet udstråler sin varme hurtigere end havet, og derfor ånder landet om natten ud over havet. Om dagen bliver landet varmere end havet, og derfor ånder havet ind over landet ... Hør! Dér kommer landets åndedræt, vinden fra bjergene."

Jeg kunne høre den komme, rasle sagte i kaffetræerne, sætte jordnøddetræernes blade i bevægelse og sukke i sukkerrørene. På *lanai*'en var der stille endnu. Så kom den, den første fornemmelse af bjergvinden, svagt balsamisk, duftende, krydret, og kølig, henrivende kølig, med en silkeagtig kølighed, en vinagtig kølighed, kølig som kun Konas bjergvind kan være kølig.

"Undrer det Dem, at jeg tabte mit hjerte til Kona for atten år siden?" spurgte han. "Nu kunne jeg aldrig forlade dette sted. Jeg

tror, det blev min død. Det ville være frygteligt. Der var en anden mand, som elskede det ligesom jeg. Jeg tror, han elskede det endnu højere, for han var født her på Kona-kysten. Han var en stor mand, min bedste ven, min mere end broder. Men han forlod den, og han døde ikke."

"Kærlighed?" spurgte jeg. "En kvinde?"

Cudworth rystede på hovedet.

"Han vil heller aldrig komme tilbage, skønt hans hjerte vil være her, indtil han dør."

Han tav og stirrede ned på havnefyrene ved Kailua. Jeg røg i tavshed og ventede.

"Han var allerede forelsket … i sin hustru. Han havde også tre børn, som han elskede. De bor i Honolulu nu. Drengen skal på universitetet."

"En ubesindig handling?" spurgte jeg utålmodigt efter nogen tavshed.

Han rystede på hovedet. "Han hverken gjorde sig skyldig i nogen forbrydelse eller blev beskyldt for nogen forbrydelse. Han var foged på Kona."

"De har nok lyst til at være uforståelig," sagde jeg.

"Ja, det lyder vel sådan," indrømmede han, "og det er netop det fortvivlede ved det."

Han så forskende på mig et øjeblik og begyndte så pludselig sin fortælling.

"Han var spedalsk. Nej, det var ikke medfødt – det er aldrig medfødt; han blev smittet. Denne mand – men hvad gør det til sagen? Lyte Gregory var hans navn. Enhver *kamaina* kender historien. Han var af ren amerikansk herkomst, men han var skabt som en af det gamle Hawaiis høvdinge. Han var seks fod

og tre tommer høj. Han vejede nøgen to hundrede og tyve pund, og ikke fem gram af det, som ikke var ren muskel eller knokkel! Han var det stærkeste menneske, jeg nogensinde har truffet. Han var en atlet og en kæmpe. Han var en gud. Han var min ven. Og hans hjerte og hans sjæl var lige så store og smukke som hans krop.

Jeg gad vide, hvad De ville gøre, hvis De så Deres ven, Deres broder stå på den slibrige rand af en afgrund og glide og glide, mens De ikke kunne gøre noget. Sådan var det netop. Jeg kunne ikke gøre noget. Jeg så det komme, og jeg kunne ikke gøre noget. Min Gud, menneske! Hvad kunne jeg gøre? Der var det, ondartet og ubekæmpeligt, sygdommens tegn på hans pande. Ingen andre så det. Jeg tror virkelig, at det var, fordi jeg elskede ham så højt, at jeg alene så det. Jeg kunne ikke tro mine egne sansers vidnesbyrd. Det var alt for utroligt rædselsfuldt. Men det var der, på hans pande, på hans øren. Jeg havde set det, den lette ophovnen af øreflipperne – å, så ubetydeligt ringe. Jeg iagttog den i månedsvis. Og derpå, mens jeg håbede til trods for håbløsheden, formørkelsen af huden over begge øjenbryn – å, så svag, akkurat ligesom det svageste anstrøg af solbrændthed. Jeg ville have antaget det for solbrændthed, hvis det ikke havde været blankt, en næsten usynlig blankhed, ligesom et lille glanslys, der sås et øjeblik og var forsvundet det næste. Jeg forsøgte på at tro, at det var solbrændthed, men jeg kunne ikke. Jeg vidste det bedre. Men ingen andre end jeg lagde mærke til det. Ingen andre lagde nogensinde mærke til det undtagen Stephen Kaluna, og det fik jeg først at vide bagefter. Men jeg så det komme, med hele sin forbandede, unævnelige

rædsel; men jeg vil ikke tænke på fremtiden. Jeg var bange. Jeg kunne ikke. Og om natten lå jeg og græd over det.

Han var min ven. Vi fiskede hajer sammen på Niihau. Vi jagede det vilde kvæg på Mauna Kea og Mauna Loa. Vi red heste til og brændemærkede tyre på Carter-gården. Vi jagede geder over hele Haleakala. Han lærte mig at dykke og sejle i brænding, indtil jeg blev næsten lige så dygtig som han, og han var dygtigere end de fleste kanakaer. Jeg har set ham dykke på femten favne vand, og han kunne blive dernede to minutter. Han var et amfibie og en bjergbestiger. Han kunne komme frem, hvor som helst en ged vovede at kravle. Han var ikke bange for noget. Han var om bord på *Luga*, da den strandede, og i løbet af seksogtredive timer svømmede han tredive mil i et oprørt hav. Han kunne bane sig vej gennem brodsøer, som ville slå Dem eller mig i mas. Han var et stort, herligt, guddommeligt menneske. Vi gennemlevede revolutionen sammen. Vi var begge to romantiske og kongetro. Han blev såret to gange og dømt fra livet. Men han var for stor en mand til, at republikanerne kunne dræbe ham. Han lo ad dem. Senere viste de ham ære og gjorde ham til foged på Kona. Han var et jævnt menneske, en dreng, der aldrig blev fuldvoksen. Hans hjerne havde intet indviklet mønster. Der var ingen krinkelkroge eller udflugter i, hvad der foregik i hans ånd – han gik lige til sagen, og hans sag var altid let at forstå.

Og han var sangvinsk. Aldrig har jeg kendt så tillidsfuldt et menneske eller et så tilfreds og lykkeligt menneske. Han forlangte ikke noget af livet. Der var intet, som han kunne ønske sig. Livet stod ikke i gæld til ham. Det havde betalt ham helt og fuldt, pengene på bordet og forskud oven i købet. Hvad

kunne han på nogen måde ønske sig mere end sit pragtfulde legeme, sit jernhelbred, sin uimodtagelighed for alle almindelige sygdomme, og sin sagtmodige sjælssundhed? I fysisk henseende var han fuldendtheden selv. Han havde aldrig i sit liv været syg. Han vidste ikke, hvad hovedpine var. Når jeg havde det, plejede han at se forundret på mig og få mig til at le med sine kejtede forsøg på at vise mig sin medfølelse. Han forstod slet ikke noget sådant som hovedpine. Han *kunne* ikke forstå det. Det var intet under, at han var sangvinsk. Hvor kunne han være andet med sin uhyre livskraft og sin utrolige sundhed?

Blot for at vise Dem, hvilken tro han havde på sin lykkestjerne, og også hvilken grund han havde til denne tro, skal jeg fortælle dem en hændelse. Han var ganske ung dengang – jeg havde lige lært ham at kende – og det var i Wailuku, at han tog del i et spil poker. Der var en stor tysker, Schultz hed han, og han spillede på en brutal, herskesyg måde. Han havde også siddet i held i nogen tid, og han var aldeles utålelig, da Lyte Gregory kom til og gav sig til at spille med. I det allerførste spil havde Schultz forhånden. Lyte meldte, så vel som de andre, og Schultz bød dem over – alle sammen undtagen Lyte. Han syntes ikke om tyskerens tone, og han bød lige så højt. Så bød Schultz, og så kom Lytes tur til at byde Schultz op. Sådan blev de ved, frem og tilbage. Indsatserne var høje. Og ved De, hvad Lyte havde på hånden? Et par konger og tre små kløvere. Det var ikke poker. Lyte spillede ikke poker. Han spillede sin optimisme. Han vidste ikke, hvad Schultz havde på hånden, men han bød højere og højere, indtil han fik Schultz til at give sig, og Schultz

sad hele tiden med tre esser. Tænk bare! En mand med to konger tvinger tre esser til at købe!

Nå, Schultz købte to kort. Det var en anden tysker, der gav, oven i købet en ven af Schultz. Så vidste Lyte, at hans modstander havde tre af samme slags på hånden. Men hvad gjorde han? Hvad ville De have gjort? Købt tre kort og holdt på kongerne naturligvis. Men det gjorde Lyte ikke. Han spillede optimisme. Han kastede kongerne, beholdt de tre små kløvere og købte to kort. Han ikke så meget som så på dem. Han så over på Schultz for at opfordre ham til at vædde, og Schultz væddede, og det højt. Da han selv havde tre esser på hånden, vidste han, at han havde besejret Lyte, for han spillede på, at Lyte også havde tre af samme slags, og de måtte jo nødvendigvis være lavere. Stakkels Schultz! Han handlede ganske rigtigt ud fra sine forudsætninger. Hans fejltagelse var, at han troede, at Lyte spillede poker. De væddede frem og tilbage i fem minutter, og så begyndte Schultz' sikkerhed at fortage sig. Og hele tiden havde Lyte ikke så meget som set på sine to kort, og Schultz vidste det. Jeg kunne se Schultz tænke sig om og tage mod til sig og kile på med sine væddemål igen. Men trykket var for meget for ham.

'Stop nu, Gregory,' sagde han til sidst. 'Jeg har vundet lige fra begyndelsen. Jeg vil ikke tage Deres penge. Jeg har –'

'Det er lige meget, hvad De har,' afbrød Lyte. 'De ved ikke, hvad jeg har. Nu vil jeg se på det.'

Han så og bød hundrede dollars til. Så hængte de i igen, frem og tilbage og frem og tilbage, indtil Schultz blev træt af det og sagde stop og lagde sine tre esser på bordet. Lyte sad med sine fem kort. De var sorte alle fem. Han havde købt to kløvere til.

Forstår De, han havde taget pippet fra Schultz som pokerspiller. Han spillede aldrig mere så dristigt. Han savnede selvtillid fra det øjeblik og blev en smule usikker.

'Men hvor kunne du gøre det?' spurgte jeg bagefter Lyte. 'Du vidste jo, at han havde vundet, da han kun købte to kort. Og desuden så du slet ikke på, hvad du selv købte.'

'Jeg behøvede ikke at se på det,' var Lytes svar. 'Jeg vidste hele tiden, at det var to kløvere. Det måtte være to kløvere. Tror du, at jeg ville lade den store tysker slå mig? Det var umuligt, at han skulle kunne slå mig. Jeg plejer ikke at lade mig slå. Jeg *må* vinde. Jeg ville have været det mest overraskede menneske i verden, hvis det ikke havde været lutter kløvere.'

Sådan var Lyte, og det kan måske hjælpe Dem til at forstå hans kolossale optimisme. Som han selv sagde, han *måtte* vinde, *måtte* have held med sig, det *måtte* gå ham godt, og i denne hændelse, som i ti tusind andre, så han sin retfærdiggørelse. Tingen var, at han *havde* held med sig, at det *gik* ham godt. Det var derfor, at han ikke var bange for noget. Der kunne aldrig hænde ham noget. Han vidste det, fordi der aldrig var hændt ham noget. Den gang *Luga* strandede og han svømmede tredive mil, var han i vandet to hele nætter og en dag. Og i al den frygtelige tid tabte han ikke et eneste øjeblik håbet, tvivlede ikke et øjeblik på udfaldet. Han vidste, at han ville komme i land. Han sagde det selv, og jeg ved, at det var sandt.

Ja, det er af den slags mænd, Lyte Gregory var. Han var af en anden race end almindelige, skrøbelige dødelige. Han var et ophøjet væsen, som almindelige skrøbeligheder og uheld ikke kunne ramme. Hvad han ønskede, det fik han. Han vandt sin hustru – en af Caruthers døtre, en lille skønhed – fra en halv

snes medbejlere. Og hun faldt til ro og blev den bedste hustru i verden. Han ønskede en søn. Han fik ham. Han ønskede en datter og nok en søn. Han fik dem. Og de var netop, som de skulle være, uden fejl eller mangel, med kroppe som små tønder, og de havde arvet hele hans egen sundhed og styrke.

Og så var det, at det hændte. Dyrets mærke blev lagt på ham. Jeg iagttog det et år. Det knuste mit hjerte. Men han vidste det ikke, og lige så lidt anede nogen anden det, undtagen den forbandede *hapa-haole*, Stephen Kaluna. Han vidste det, men jeg vidste ikke, at han gjorde det. Og – ja – doktor Strowbridge vidste det. Han var embedslæge dér på egnen, og han havde udviklet sit blik for kendetegnene på spedalskhed. De forstår, det hørte med til hans forretning at undersøge mistænkte og sende dem til optagelsesstationen ved Honolulu. Og Stephen Kaluna havde også udviklet sit blik for spedalskhed. Sygdommen var almindelig i hans familie, og en fire, fem af hans slægtninge var allerede på Molokai.

Ulykken skete i anledning af Stephen Kalunas søster. Da hun blev mistænkt, og førend doktor Strowbridge kunne få fat i hende, skaffede hendes broder hende hemmeligt bort til et eller andet skjulested. Lyte var foged på Kona, og det blev hans sag at finde hende.

Vi var alle ovre i Hilo den aften, i Ned Austins hus. Stephen Kaluna var dér, da vi kom ind, han sad alene, var halvfuld og krakilsk. Lyte lo ad en eller anden spøg – lo med en kæmpedrengs store, fornøjede latter. Kaluna spyttede foragteligt på gulvet. Lyte lagde mærke til det, og det gjorde vi alle; men han ignorerede fyren. Kaluna ville yppe trætte. Han betragtede det som en personlig fornærmelse, at Lyte forsøgte

at anholde hans søster. Han viste på en halv snes måder sit mishag med Lytes nærværelse, men Lyte ignorerede ham. Jeg bildte mig ind, at det gjorde Lyte en smule ondt for ham, for hans hårdeste embedspligt var at anholde spedalske. Det er ikke nogen behagelighed at gå ind i en mands hus og bortføre en fader, moder eller et barn, som intet ondt har gjort, og sende vedkommende i evig forvisning til Molokai. Naturligvis er det nødvendigt som en beskyttelse for samfundet, og jeg tror virkelig, at Lyte ville have været den første til at pågribe sin egen fader, om han var blevet mistænkt.

Til sidst busede Kaluna ud: 'Hør nu, Gregory, De tror, at De vil finde Kalaniweo, men det vil De ikke.'

Kalaniweo var hans søster. Lyte så på ham, da hans navn blev nævnt, men han svarede ikke. Kaluna var rasende. Han æggede sig selv op hele tiden.

'Nu skal jeg sige Dem en ting,' råbte han. 'De vil selv være på Molokai, førend De nogensinde får Kalaniweo derover. Jeg skal sige Dem, hvad De er. De har ingen ret til at være i hæderlige mænds selskab. De har gjort et frygteligt postyr med at snakke om Deres pligt, har De ikke? De har sendt en mængde spedalske til Molokai, mens de hele tiden vidste, at De selv hørte hjemme dér.'

Jeg har mere end én gang set Lyte vred, men aldrig så vred som den gang. Spedalskhed her til lands, ved De nok, er ikke noget at spøge med. Han gjorde et spring over gulvet, greb Kaluna i nakken og trak ham op fra hans stol. Han ruskede ham rasende frem og tilbage, så man kunne høre den halvblods' tænder rasle.

'Hvad mener De?' spurgte Lyte. 'Frem med det, menneske, eller jeg kværker det ud af Dem!'

De ved nok, at i det vestlige Amerika er der en vis sætning, som man kun må udtale med et smil. Det går lige sådan med os her på øerne, men vor sætning handler om spedalskhed. Hvad nu Kaluna end var, en kujon var han ikke. Så snart Lyte slappede sit tag om hans hals, svarede han:

'Jeg skal vise Dem, hvad jeg mener. De er selv spedalsk.'

Lyte kastede pludselig den halvblods sidelæns over i en stol og lod ham dermed slippe bedre, end han havde fortjent. Så brast Lyte i en djærv, hjertelig latter. Men han lo alene, og da han opdagede det, så han rundt på vore ansigter. Jeg var kommet hen til ham og forsøgte at få ham bort, men han tog ingen notits af mig. Han stirrede som fortryllet på Kaluna, som tørrede sin hals på en forfjamsket, nervøs måde, som for at aftørre besmittelsen af de fingre, som havde grebet fat i ham. Handlingen var ægte nok og ikke overlagt.

Lyte så rundt på os og lod øjnene glide langsomt fra ansigt til ansigt.

'Å Gud, kammerater! Å Gud!' sagde han.

Han udtalte ikke disse ord højt. Det var snarere en hæs hvisken af skræk og rædsel. Det var frygten, der dirrede i hans strube, og jeg tror ikke, at han nogensinde før i sit liv havde kendt til frygt.

Så gjorde hans uhyre optimisme sig gældende, og han lo igen.

'Det er en god vittighed – hvem der så har lavet den,' sagde han. 'Jeg kommer til at bøde en omgang drikkevarer, for jeg blev virkelig et øjeblik helt forskrækket. Men hør, kammerater, gør

det ikke igen, overfor nogen anden. Det er alt for alvorligt. Jeg vil sige jer, at jeg døde tusind gange i det øjeblik. Jeg tænkte på min kone og ungerne, og ...'

Hans stemme døde hen, og hans øjne faldt på den halvblods, der stadig tørrede sin hals. Han var forvirret og ilde berørt.

'John,' sagde han og vendte sig til mig.

Hans joviale, fyldige stemme lød i mine øren. Men jeg kunne ikke svare. Jeg havde netop travlt med at synke noget, og jeg vidste desuden, at mit ansigt ikke var helt i orden.

'John,' sagde han igen og trådte et skridt nærmere.

Han talte frygtsomt, og af alle rædslers mareridt var det frygteligste det, at høre frygtsomhed i Lyte Gregorys stemme.

'John, John, hvad skal det betyde?' vedblev han, endnu mere frygtsomt. 'Det er jo spøg, ikke sandt? John, her er min hånd. Hvis jeg var spedalsk, ville jeg så række dig hånden? Er jeg spedalsk, John?'

Han rakte hånden ud, og hvad fanden i hede helvede brød jeg mig om det? Han var jo min ven. Jeg tog hans hånd, skønt det skar mig i hjertet at se, hvor det lysnede i hans ansigt.

'Det var kun en spøg, Lyte,' sagde jeg. 'Vi havde aftalt at forskrække dig. Men du har ret. Det er for alvorligt. Vi skal ikke gøre det oftere.'

Han lo ikke denne gang. Han smilede som en mand, der vågner af en slem drøm og endnu føler sig knuget af drømmens indhold.

'Ja, det er godt,' sagde han. 'Gør det bare ikke igen, så skal jeg give en omgang. Men jeg kan lige så gerne tilstå, kammerater, at I narrede mig et øjeblik. Se, hvor jeg har svedt.'

Han sukkede og tørrede sveden af sin pande, mens han gik hen imod disken.

'Det er ingen spøg,' sagde Kaluna pludseligt.

Jeg så på ham, som om jeg ville myrde ham, og jeg havde også lyst til det. Men jeg vovede ikke at tale eller slå. Det ville have fremskyndet den katastrofe, som jeg stadig havde et sindssvagt håb om at kunne afvende.

'Det er ingen spøg,' gentog Kaluna. 'De er spedalsk, Lyte Gregory, og De har ikke ret til at lægge Deres hånd på hæderlige mænds kød – på hæderlige mænds rene kød.'

Så blussede Gregory op.

'Nu har den spøg gået vidt nok! Hold nu op! Hold nu op, Kaluna, hører De, ellers giver jeg Dem en dragt prygl!'

'Underkast Dem en bakteriologisk undersøgelse,' svarede Kaluna, 'så kan De bagefter prygle mig – ihjel, om De vil. Menneske dog, se på Dem selv i spejlet dér. De må kunne se det. Enhver kan se det. De er i færd med at få, hvad man kalder løveansigt. Se, hvor Deres hud er blevet mørk over øjnene.'

Lyte stirrede og stirrede, og jeg så, hvor hans hænder rystede.

'Jeg kan ingenting se,' sagde han til sidst og vendte sig derpå til *hapa-haole*'en. 'De har et ondt hjerte, Kaluna. Og jeg skammer mig ikke ved at sige, at De har givet mig en forskrækkelse, som intet menneske har ret til at give et andet. Jeg tager Dem på ordet. Jeg vil have den sag afgjort med det samme. Jeg går lige ned til doktor Strowbridge. Og når jeg kommer tilbage, så tag Dem i agt.'

Han ikke så meget som så til os andre, men gik lige henimod døren.

'Bliv her, John,' sagde han og slog ud med hånden ad mig, da jeg ville følge ham.

Vi stod som en flok spøgelser.

'Det er sandt,' sagde Kaluna. 'De kunne selv se det.'

De så på mig, og jeg nikkede. Harry Burnley førte sit glas til munden, men satte det urørt fra sig. Han spildte halvdelen af dets indhold ud over disken. Hans læber dirrede som et barns, der vil til at græde. Ned Austin gjorde rabalder med iskassen. Han søgte ikke efter noget. Jeg tror ikke, at han vidste, hvad han gjorde. Ingen sagde noget. Harry Burnleys læber dirrede værre end nogensinde. Pludselig jog han med et frygteligt, ondskabsfuldt udtryk sin næve ind i Kalunas ansigt. Og så gik han løs på ham. Vi gjorde intet forsøg på at skille dem ad. Vi var ligeglade, om han dræbte den halvblods. Det var en frygtelig dragt prygl. Men det interesserede os ikke. Jeg kan ikke engang huske, hvornår Burnley holdt op og lod den arme djævel krybe bort. Vi var alle sammen alt for bedøvede.

Doktor Strowbridge fortalte mig bagefter om det. Han sad sent oppe og arbejdede på en rapport, da Lyte trådte ind i hans arbejdsværelse. Lyte havde allerede fået sin optimisme igen, og kom dristigt ind, en smule vred på Kaluna unægteligt, men meget selvsikker. 'Hvad skulle jeg gøre?' spurgte doktoren mig. 'Jeg vidste jo, at han havde det. Jeg havde set det gribe om sig i flere måneder. Jeg kunne ikke svare ham. Jeg kunne ikke sige ja. Jeg generer mig ikke for at sige Dem, at jeg faldt sammen og brast i gråd. Han bad om den bakteriologiske prøve. 'Klip et stykke ud, doktor,' sagde han atter og atter. 'Klip et stykke hud ud af mig og gør prøven'.'

Den måde, doktor Strowbridge brast i gråd på, må have overbevist Lyte. *Claudine* sejlede til Honolulu næste morgen. Vi fandt ham i begreb med at gå om bord. Han skulle til Honolulu, forstår De, for at udlevere sig til sundhedskommissionen. Vi kunne ikke udrette noget med ham. Han havde sendt alt for mange til Molokai til, at han nu selv kunne holde sig tilbage. Vi foreslog ham Japan. Men det ville han ikke høre tale om. 'Jeg må tage min medicin, kammerater,' var alt, hvad han sagde, men det gentog han atter og atter. Han var som besat af den tanke.

Han bragte alle sine sager i orden på optagelsesstationen ved Honolulu, og så rejste han til Molokai. Det gik ham ikke godt dér. Den dér boende læge skrev til os, at han var en skygge af sit fordums jeg. Han sørgede over konen og børnene, forstår De. Han vidste jo, at vi tog os af dem, men det gjorde lige ondt i ham. Efter et halvt års tid eller så tog jeg over til Molokai. Jeg sad på den ene side af en spejlglasrude og han på den anden. Vi så på hinanden gennem glasset og talte sammen gennem, hvad man kunne kalde et talerør. Men det var håbløst. Han havde bestemt sig til at blive. Jeg diskuterede med ham i fire stive timer. Jeg var helt træt, da de var omme. Og min damper peb efter mig.

Men vi kunne ikke udholde det. Tre måneder efter fragtede vi skonnerten *Isfuglen*. Den var en opiumssmugler og sejlede som bare fanden. Dens skipper var en mand med ben i næsen, som ville gøre, hvad det skulle være, for penge, og vi betalte ham godt for en fragt til Kina. Han afgik fra San Francisco, og nogle dage efter stak vi til søs på en sejltur i Landhouses slup. Den var kun en lystbåd på fem tons, men vi drev den halvtreds mil til luvart lige imod nordøstpassaten. Om jeg var søsyg? Jeg har

aldrig døjet sådan i hele mit liv. Da vi var ude af syne fra land, mødte vi *Isfuglen*, og Burnley og jeg gik om bord.

Vi løb ned til Molokai, hvor vi ankom ved ellevetiden om aftenen. Skonnerten lagde bi, og vi landede i en hvalbåd gennem brændingen ved Kalawao – det sted, ved De nok, hvor pater Damien døde. Skipperen var en kæk karl. Med et par revolvere i bæltet gik han på. Alle tre gik vi over halvøen til Kalaupapa, en tur på et par mil. Tænk Dem at lede midt om natten efter en bestemt mand i en koloni på over tusind spedalske. De forstår nok, hvis der blev slået alarm, var det ude med os alle. Det var ukendt terræn og bælgmørkt. De spedalskes hunde kom ud og bjæffede ad os, og vi traskede rundt, indtil vi gik vild.

Skipperen hjalp os ud af forlegenheden. Han førte os til det første ensomme hus, vi traf på. Vi lukkede døren efter os og tændte lys. Der var seks spedalske derinde. Vi purrede dem ud, og jeg talte til dem på de indfødtes sprog. Hvad jeg ville have fat i, var en *kokua*. En *kokua* er, bogstaveligt oversat, en medhjælper, det vil sige en indfødt, som ikke lider af sygdommen, men som bor i kolonien og betales af sundhedskommissionen for at pleje de spedalske, forbinde deres sår og så fremdeles. Vi blev i huset for at passe på beboerne, mens skipperen trak af med en af dem for at finde en *kokua*. Han fandt ham og bragte ham med sig for mundingen af sin revolver. Men *kokua*'en var flink nok. Mens skipperen holdt vagt ved huset, førte *kokua*'en Burnley og mig til Lytes hus. Han var ganske alene.

'Jeg tænkte nok, at I ville komme, kammerater,' sagde Lyte. 'Rør mig ikke, John. Hvordan har Ned og Charley og alle de andre det? Lige meget, det kan I fortælle mig bagefter. Jeg er

rede til at følge med jer med det samme. Jeg har været her i ni måneder. Hvor er båden?'

Vi begav os tilbage til det andet hus for at hente skipperen. Men der var blevet slået alarm. Lys viste sig i husene, og døre smældede. Vi var blevet enige om, at der skulle ikke skydes, med mindre det var absolut nødvendigt, og da vi blev standsede, gik vi løs på dem med næverne og revolverkolberne. Jeg fandt mig i lag med en stor mand. Jeg kunne ikke holde ham fra mig, skønt jeg to gange slog ham lige i ansigtet med knyttet næve. Han greb fat i mig, og vi faldt om, trillede rundt og gramsede og kæmpede efter at få fat. Han var nær ved at få magt over mig, da én kom løbende til med en lygte. Så så jeg hans ansigt. Hvordan skal jeg beskrive dette rædselsfulde syn? Det var slet ikke noget ansigt – kun forrådnede eller forrådnende ansigtstræk – en levende ødelæggelse, uden næse, uden læber, og med ét øre, ophovnet og vanskabt, der hang ned på skulderen. Jeg blev vild. Han trykkede mig i en omfavnelse så tæt ind til sig, at øret slog mig i ansigtet. Så tror jeg nok, at jeg gik fra forstanden. Det var alt for rædselsfuldt. Jeg gav mig til at slå ham med min revolver. Hvordan det gik til, ved jeg ikke, men netop som jeg var i færd med at sno mig fra ham, slog han sine tænder i mig. Hele den ene side af min hånd var inde i hans læbeløse mund. Så slog jeg ham med revolverkolben lige mellem øjnene, og hans tænder gav slip."

Cudworth holdt sin hånd henimod mig, og i måneskinnet kunne jeg se arrene. Det så ud, som om en hund havde gnavet på den.

"Blev De ikke bange?" spurgte jeg.

"Jo jeg blev. Jeg ventede i syv år. De ved, så længe varer det, inden det viser sig, om man er smittet. Jeg ventede her på Kona, og det kom ikke. Men der var ikke en dag i de syv år, og ikke en nat, uden at jeg så ud over … alt dette …" Hans stemme brast, mens han lod øjnene glide fra det månebelyste hav forneden og til de sneklædte toppe foroven. "Jeg kunne ikke udholde at tænke på at miste det, på aldrig mere at se Kona. Syv år! Jeg blev ikke smittet. Men det er grunden til, at jeg ikke er gift. Jeg var forlovet. Men jeg kunne ikke vove at gifte mig, mens jeg var i tvivl. Hun forstod det ikke. Hun rejste til Amerika og giftede sig dér. Jeg har aldrig mere set hende. – Netop i det øjeblik, som jeg slap fri for den spedalske politibetjent, lød der et rabalder og en klapren af hovslag ligesom et kavaleriangreb. Det var skipperen. Han havde været bange for, at der skulle blive spektakler, og han havde benyttet tiden til at få de velsignede spedalske, som han passede på, til at sadle fire heste. Vi var klar. Lyte havde gjort kål på tre *kokua*'er, og ved fælles hjælp fik vi Burnley befriet fra et par andre. Nu var hele kolonien kommet i oprør, og mens vi skyndte os bort, begyndte én at skyde på os med et magasingevær. Det må have været Jack McVeigh, overopsynsmanden på Molokai.

Det var et ridt! Spedalske heste, spedalske sadler, spedalske tøjler, bælgravende mørkt, kuglerne, som fløj os om ørene, og en vej, der ikke var af de bedste. Og skipperens hest var et muldyr, og han kunne ikke engang ride. Men vi fandt da hvalbåden, og da vi stødte fra og roede ud gennem brændingen, kunne vi høre heste komme ned ad bakken fra Kalaupapa.

"De rejser til Shanghai. Opsøg Lyte Gregory dér. Han har en plads hos et tysk firma. Tag ham med ud til middag. Giv ham

vin at drikke. Giv ham alting af bedste slags, men lad ham ikke betale for noget. Send regningen til mig. Hans kone og børnene bor i Honolulu, og han har brug for sine penge til dem. Jeg ved det. Han sender dem størsteparten af sin løn og lever selv som en eneboer. Og fortæl ham om Kona. For hans hjerte er her. Fortæl ham alt, hvad De kan, om Kona."

Jack London – af ham selv

Jeg er født i San Francisco i 1876. Da jeg var femten år gammel, var jeg en mand iblandt mænd, og når jeg havde en skilling tilovers, anvendte jeg den til at købe øl for i stedet for slikkerier, fordi jeg syntes, at det var mandigere at købe øl. Nu, da mine års antal er næsten fordoblet, er jeg på jagt efter den drengealder, som jeg aldrig har haft, og jeg er mindre alvorlig end jeg nogensinde i mit liv har været. Jeg tænker nok, at jeg finder den drengealder! Næsten de første ting, der stod klart for mig, var ansvarligheder. Jeg husker ikke, at jeg nogensinde har lært at læse eller skrive – jeg kunne gøre begge dele, da jeg var fem år – men jeg ved, at min første skole lå i Alameda, førend jeg tog på landet med min familie og arbejdede hårdt som dreng på en gård fra mit ottende år.

Den anden skole, hvor jeg forsøgte at samle en smule lærdom, var en uregelmæssig anstalt i San Mateo, hvor alt gik, som det kunne bedst. Hver klasse sad ved et bord for sig, men der var dage, da vi overhovedet ikke sad, for læreren plejede meget ofte at drikke sig fuld, og så bankede en af de ældre drenge ham. For at jævne på sagerne, plejede læreren så at banke de yngre drenge, så man kan forstå, hvad for en slags skole det var. Der var ingen, der hørte mig til eller i nogen måde stod i forbindelse med mig, som havde boglige forkærligheder eller tanker; det nærmeste, jeg i så henseende kan komme til, er, at min oldefader var en omrejsende prædikant, en waliser, kendt under navnet "pastor" Jones i vestens skovlande, hvor hans begejstring fik ham til at prædike evangeliet.

Noget af det, der tidligst og stærkest gjorde indtryk på mig, var andre folks uvidenhed. Jeg havde læst og indsuget Washington Irvings *Alhambra*, inden jeg var ni år, men jeg kunne aldrig forstå, hvordan det gik til, at de andre folk på gården ikke kendte noget til den. Senere drog jeg den slutning, at denne uvidenhed var ejendommelig for landet, og følte, at de mennesker, der boede i byer, umuligt kunne være så tykhovedede. En dag fik gården besøg af en mand fra byen. Han havde blanke sko og en klædesfrakke, og jeg følte, at her var en gunstig lejlighed for mig til at veksle tanker med en oplyst ånd. Af en gammel, væltet skorstens mursten havde jeg selv bygget mig et Alhambra; tårne, terrasser og det hele var i orden, og kridtindskrifter markerede de forskellige dele. Her førte jeg manden fra byen hen og udspurgte ham om *Alhambra*; men han var lige så uvidende som folkene på gården, og så trøstede jeg mig med den tanke, at der kun levede to kloge mennesker i verden, nemlig Washington Irving og jeg selv.

Mit øvrige læsestof på den tid bestod navnlig af billige romaner, som jeg lånte af daglejerne, og aviser, hvori tjenestefolkene nød fattige, men dydige butiksdamers eventyr.

Af at læse den slags juks blev min tankegang nødvendigvis i en latterlig grad konventionel, men da jeg var meget ensom, læste jeg alt, hvad der faldt mig i hænderne, og blev højligt påvirket af Ouidas fortælling *Signa*, som jeg regelmæssigt slugte i et par år. Jeg lærte ikke slutningen at kende, førend jeg blev voksen, for det eksemplar, jeg havde, manglede de sidste kapitler, og derfor blev jeg ved at drømme med helten og kunne lige så lidt som han se nemesis i slutningen. Mit arbejde på gården bestod en tid lang i at passe bierne, og når jeg sad under

et træ fra solopgang til sent på eftermiddagen og ventede på, at de skulle sværme, havde jeg tid nok til at læse og drømme. Livermoredalen var meget flad, og selv bakkerne rundt om var den gang uden interesse for mig, og den eneste begivenhed, der afbrød mine syner, var, når jeg slog alarm for sværmningen, og gårdens folk stormede ud med krukker, kasseroller og vandspande. Jeg tror, at begyndelseslinjen i *Signa* lød således: 'Det var kun en lille dreng, men han havde sine drømme om at blive en stor musiker og se hele Europa for sine fødder.' Nå ja, jeg var også kun en lille dreng, men hvorfor kunne jeg ikke blive til, hvad *Signa* drømte om at blive?

Livet på en californisk landejendom var den gang for mig den kedeligste tilværelse, jeg kunne tænke mig, og hver eneste dag tænkte jeg på at drage ud hinsides synskredsen for at se verden. Allerede den gang var der noget, der hviskede til mig og indskød mig anelser; min sjæl længtes efter skønhed, skønt mine omgivelser var alt andet end skønne. Bakkerne og dalene rundt om var torne i mine øjne og lidelser at se på, og jeg kom aldrig til at holde af dem, førend jeg havde forladt dem.

Førend jeg var elleve år gammel forlod jeg gården og kom til Oakland, hvor jeg tilbragte så meget af min tid i det offentlige bibliotek med ivrigt at læse alt, hvad jeg kunne få fat på, at jeg udviklede de første stadier af St. Veitsdans på grund af mangel på motion. Skuffelser fulgte hurtigt efter, efterhånden som jeg lærte mere af verden at kende. På denne tid tjente jeg mit brød som avisdreng ved at sælge blade på gaderne; og fra den tid og til jeg var seksten havde jeg tusind og én forskellige bestillinger – arbejde og skole, skole og arbejde – og sådan gik tiden.

Så blev eventyrlysten stærk i mig, og jeg gik hjemmefra. Jeg ikke løb, jeg gik ganske simpelt min vej – ned til bugten og slog mig sammen med østerstyvene. Deres tider er nu forbi, men havde jeg fået, hvad jeg fortjente for mine tyverier, ville det have været fem hundrede års tugthus. Senere gik jeg som matros med en skonnert, og var også med på laksefiskeri. Pudsigt nok var min næste stilling i fiskeripolitiet, hvor jeg skulle anholde eventuelle overtrædere af fiskerilovene. En mængde lovløse krabater, kinesere, grækere og italienere, var på den tid optaget af ulovligt fiskeri, og mangen en politimand måtte bøde med livet for sin indblanding. Mit eneste våben, når jeg var i tjenesten, var en jernspisegaffel, men jeg følte mig som en mand og var aldrig bange, når jeg krøb over en bådsræling for at arrestere en eller anden lovovertræder.

Senere sejlede jeg som matros til Japans kyst på sæljagt og derefter til Beringsøerne. Efter en syv måneders tur kom jeg tilbage til Californien og havde forskellige arbejder som fyrbøder og kystvagt og i en jutefabrik, hvor jeg arbejdede fra seks om morgenen til syv om aftenen. Jeg havde planlagt at gå med det samme skib på en ny sæljagt næste år, men af en eller anden grund gik jeg glip af det. *Mary Thomas* sejlede bort og gik til bunds med mand og mus.

I mine afbrudte skoledage havde jeg skrevet de sædvanlige stile og havde fået den sædvanlige ros for dem, og mens jeg arbejdede på jutefabrikken, prøvede jeg af og til endnu på at skrive noget. Arbejdet optog mig de tretten timer af døgnet, og da jeg var en ung og lystig fyr, måtte jeg have lidt tid til at more mig i, så der blev ikke megen tid til overs til at digte. Bladet *Råbet* i San Francisco udsatte en præmie for en skildrende

artikel. Min moder opfordrede mig til at prøve min lykke, og jeg gjorde det, idet jeg til emne valgte "En tyfon udfor den japanske kyst". Meget træt og søvnig og med bevidsthed om, at jeg skulle op klokken halv seks næste morgen, begyndte jeg at skrive artiklen ved midnatstid og kilede på, indtil jeg havde skrevet to tusind ord, hvilket skulle være artiklens længde, men havde kun halvvejs udarbejdet min idé. Næste nat fortsatte jeg under samme forhold og føjede to tusind ord til, inden jeg blev færdig, og den tredje nat anvendte jeg til at beskære overflødighederne, så jeg fik artiklen indenfor konkurrencens rammer. Jeg fik den første præmie, og den anden og tredje tilfaldt studenter fra Stanford- og Berkeley-universiteterne.

Mit held i San Francisco-*Råbets* kappestrid fik mig til at tænke alvorligt på at skrive, men mit blod var endnu for varmt til en rolig, rutinemæssig forfattervirksomhed, så jeg opsatte litteraturen, når fraregnes, at jeg skrev en smule sludder til *Råbet*, noget, som denne avis straks forkastede.

Så vandrede jeg De forenede Stater igennem som landstryger, fra Californien til Boston og op og ned, og vendte tilbage til Stillehavskysten over Canada, hvor jeg blev puttet i fængsel og måtte aftjene en straf for løsgængeri, og mine erfaringer som vagabond gjorde mig til socialist. Allerede tidligere havde arbejdets værdighed gjort indtryk på mig, og uden at jeg havde læst Carlyle eller Kipling havde jeg udformet et arbejdets evangelium, som satte deres helt i skygge. Arbejdet var alt. Det var helliggørelse og frelse. Den stolthed, jeg følte ved et drøjt, vel udført dagsarbejde, ville være ubegribelig for læseren. Jeg var så trofast en lønslave, som nogensinde er blevet udbyttet af kapitalen. Kort sagt, min glade idealisme

beherskedes af den ortodokse bourgeois-etik. Jeg havde kæmpet mig frem fra det åbne vesten, hvor mænd stak næsen i sky, og arbejdet ledte efter den mand, der kunne udføre det, til de overfyldte arbejdscentre i de østlige stater, hvor mænd ingen rolle spillede og gik på jagt efter arbejde alt, hvad de kunne, og jeg så på livet fra et nyt og ganske andet synspunkt. Jeg så på arbejderne i fabrikkerne på bunden af den sociale afgrund. Jeg svor på, at jeg aldrig mere ville gøre en dags hårdt legemligt arbejde, med mindre jeg blev nødt til det, og jeg har senere altid haft travlt med at løbe bort fra hårdt manuelt arbejde.

I mit nittende år vendte jeg tilbage til Oakland og trådte ind på højskolen, hvor der blev udgivet det sædvanlige skoleblad. Det var et ugeblad – nej, jeg tror et månedsblad, og jeg skrev historier i det, med meget ringe slid på min opfindelsesevne; det var hovedsageligt beretninger om mine oplevelser til søs og under mit landstrygerliv. Jeg blev dér et år og tjente brødet ved at gøre portnertjeneste, og forlod til sidst skolen, fordi anstrengelsen var større, end jeg kunne holde ud. På denne tid havde mine socialistiske udtalelser vakt betydelig opmærksomhed, og jeg blev bekendt som "den unge socialist", en udmærkelse, der skaffede mig en anholdelse for at have holdt taler på gaden. Efter at have forladt højskolen læste jeg flittigt i tre måneder, og tog så min tre-års-eksamen og indmeldte mig ved Californiens universitet. Jeg ville forfærdeligt nødig opgive håbet om en universitetsuddannelse, og arbejdede i et vaskeri og med min pen for at kunne holde det gående. Det var den eneste gang, at jeg arbejdede, fordi jeg holdt af det, men anstrengelsen var for drøj, og da jeg var halvvejs gennem mit rusår, måtte jeg forlade universitetet.

Jeg hængte i med at stryge skjorter og lignende på vaskeriet, og skrev i al min fritid. Jeg forsøgte at holde ud med begge dele, men faldt ofte i søvn med pennen i hånden. Så forlod jeg vaskeriet og skrev hele tiden, og levede og drømte igen. Efter tre måneders forsøg opgav jeg skriveriet efter at være blevet enig med mig selv om, at jeg ikke duede til det, og rejste til Klondike for at søge efter guld. Da året var omme, blev jeg nødt til at begive mig hjem på grund af et udbrud af skørbug, og på hjemvejen – 1900 mil i en åben båd – gjorde jeg mine eneste optegnelser om turen. Det var i Klondike, at jeg fandt mig selv. Dér er der ingen, som taler. Alle tænker. Man får alting på rette afstand. Sådan gik det mig.

Mens jeg var i Klondike, døde min fader, og byrden med at ernære familien faldt på mine skuldre. Det var dårlige tider i Californien, og jeg kunne ikke få arbejde. Mens jeg søgte efter det, skrev jeg ned ad floden, som blev forkastet. Medens jeg ventede på denne forkastelse, skrev jeg en roman på tyve tusind ord til et pressebureau; men den blev også forkastet. Under hver forkastelse blev jeg stadig ved at skrive nye sager. Jeg vidste ikke, hvordan en redaktør så ud. Jeg kendte ikke en sjæl, som nogensinde havde forlagt noget. Til sidst antog et californisk tidsskrift en af mine historier, og jeg fik fem dollars for den. Snart efter tilbød *Den sorte Kat* mig fyrre dollars for en historie. Nu kom der en vending i sagerne, og jeg kommer sandsynligvis ikke til at skovle kul for at tjene brødet i den nærmeste fremtid, skønt jeg har gjort det og kunne gøre det igen.

Min første bog udkom i 1900. Jeg kunne have tjent godt ved at arbejde for en avis; men jeg havde fornuft nok til at afslå at blive slave for en sådan morderisk maskine, for det anser jeg en

avis for at være for en ung mand i den periode, da han bliver til. Først da jeg stod sikkert på mine ben som forfatter, gav jeg mig til at arbejde som journalist. Jeg tror på regelmæssigt arbejde og venter aldrig på en inspiration. Af temperament er jeg ikke blot skødesløs og uregelmæssig, men melankolsk; alligevel har jeg bekæmpet begge disse fejl. Den tugt, jeg lærte at kende som matros, har haft god virkning på mig. Måske er mine gamle sømandsdage også skyld i min søvns regelmæssighed og kortvarighed. Halvsjette time er nøjagtigt det gennemsnit, jeg tillader mig, og der er endnu aldrig hændt noget i mit liv, som kunne holde mig vågen, når det er på tide at "tørne ind".

Jeg er en stor ven af sport og nyder at bokse, fægte, svømme, ride, sejle, ja endog sætte drager op. Skønt jeg egentlig er et bymenneske, holder jeg mere af at bo i nærheden af en by end i den. Landlivet er naturligvis det bedste, eneste naturlige liv.

I mine voksne år er de forfattere, som har haft mest indflydelse på mig, Karl Marx i særdeleshed og Spencer i almindelighed. I min triste barndoms dage ville jeg, om jeg havde haft lejlighed til det, have lagt mig efter musik; nu, i hvad der med større ret kan kaldes min ungdom, ville jeg, om jeg ejede en million eller to, anvende tiden til at skrive digte og brochurer. Jeg tror, at det bedste, jeg har skrevet, findes i *De gamle mænds sammensværgelse* og *Kempton-Wace Brevvekslingen*. Andre folk holder ikke af den førstnævnte. De foretrækker lysere og muntrere sager. Måske jeg bliver af samme mening, når min ungdoms dage ligger bag mig.

Om "Sandwich-øerne"

Forfatter: Jack London (1876-1916).
Org.udgave: *The House of Pride*, Macmillan and Company, New York 1912 .
Denne udgave baseret på: Jack London: Sandwichøerne. Aut. overs. for Norge og Danmark af A. Halling. Martins Forlag, Kbh. 1917.
Oversætter: Axel Halling (1869-1917).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forsidedesign: Kim N. Jensen.

ISBN 978-87-7979-783-3.

2. ebogsudgave, erstatter ISBN 978-87-7979-144-2 med samme titel.

© 2022 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk